

EPISTOLA CĂTRE GALATENI

Introducere

„Magna Carta libertății spirituale, pentru toată lumea și pentru toate timpurile. ”

— Charles R. Erdman

I. Locul unic în Canon

Segmente însemnate ale populației vorbitoare a limbii engleze, ba chiar și a celei de limbă franceză, sunt de origine [etnică] celtă — respectiv: scoțienii, irlandezii, velșii sau bretonii.

Aceste grupuri etnice vor fi încântate să afle că una din cele dintâi scrisori redactate de Pavel a fost adresată strămoșilor lor, a căror familie lingvistică cuprinde termenii: Galatia, Celții și Galia.

Prin 278 Î.Cr., mulți dintre acești gali europeni au migrat în teritoriul Turciei de azi. Hotarele lor s-au statornicit, cu timpul, statul lor căpătând denumirea de „Galatia”. Mulți cred că pot identifica la acest grup etnic trăsături de caracter specifice „celților”, cum ar fi atitudinea schimbătoare a galateni-lor, de pildă (vezi Fapte 13 și Galateni 3:1).

Oricum, epistola către Galateni joacă un rol important în perioada creștinismului primar. Deși este considerată adesea „ciorna” epistolei către Romani (întrucât tratează tema evangheliei harului, a lui Avraam și a legii în manieră similară), Galateni este, în realitate, efortul sobru și concertat de a salva creștinismul de pericolul de a deveni doar o sectă mesianică a iudaismului legalist. Nu știm cum vor fi reacționat galatenii înșiși, dar evanghelia harului, fără faptele legii, a triumfat, totuși, până la urmă iar creștinismul s-a răspândit în toată lumea, devenind o credință globală.

În timpul Reformei, Galateni a devenit atât de importantă pentru Luther încât a ajuns s-o numească „draga mea Kaethe” (termen cu care își alinta soția). Lucrarea lui Luther:

Comentariu asupra epistolei către Galateni i-a influențat nu numai pe cărturari, ci și pe oamenii de rând, circulând și fiind studiată chiar și în zilele noastre.

II. Paternitatea cărții Galateni

Niciodată nu s-au făcut eforturi serioase de a pune la îndoială paternitatea paulină a acestei epistole. Următorii învățați creștini

din epoca primară au afirmat, în scrierile lor, că a fost scrisă de Pavel: Policarp, Ignat, Iustin Martirul și Clement din Alexandria. Apoi Canonul Muratorian o trece în categoria

scrierilor lui Pavel, probabil datorită puternicului limbaj anti-iudaizator în care este redactată, ocupând locul întâi în *Apostolicon-vX* lui Marcion. Astfel, *dovezile externe* sunt foarte puternice.

Dovezile interne ale paternității pauline încep cu referirile de la 1:1 și 5:2, precum și cu remarca de la sfârșitul lui 6:11, conform căreia Pavel a scris „cu litere de-o șchioapă”. Mulți cred că aceste cuvinte ar fi o aluzie la o posibilă boală de ochi de care ar fi suferit apostolul Pavel. Alte dovezi care vin în sprijinul acestei teorii sunt cuvintele galatenilor, potrivit cărora ei ar fi fost gata să-și dăruiască *ochii* pentru a-i veni lui Pavel în ajutor, precum și numeroasele note istorice, perfect armonizate și corelate cu evenimentele din Faptele Apostolilor. Disputa privitoare la circumcizie și aceea de a stabili dacă Pavel era cu adevărat un apostol erau, toate, chestiuni arzătoare, în anii 50 și 60, dar lipsite de semnificație în perioada ulterioară.

III. Data

Data epistolei depinde de sintagmele: „bisericele Galatiei” și „Galateni”. Dacă prin acestea se înțelege partea de sud a Asiei Mici, atunci apariția cărții trebuie plasată, probabil într-o perioadă timpurie, chiar anterioară Conciliului de la Ierusalim. În schimb, dacă aceste expresii se referă la partea de nord a Asiei Mici, atunci apariția cărții trebuie plasată la o dată mai târzie.

Din punct de vedere geografic, „Galatia” se referă la partea de nord, dar *politic* prin acest termen se înțelege sudul Asiei Mici, adică provincia romană Galatia.

Teoria conform căreia Galatia s-ar referi la partea de nord a Asiei Mici a fost cea dominantă, până după anul 1800, fiind și 695

696

Galateni

acum cea preferată de cărturarii germani. Nu există dovezi că Pavel ar fi slujit între „gala-tenii” din acea regiune, dar, desigur, nu e exclus ca el să fi procedat așa.

Începând din perioada în care, mai cu seamă Sir William Ramsay a îmbrățișat-o, teoria potrivit căreia în cartea de care ne ocupăm termenul „Galatia” se referă la sudul Asiei Mici a devenit foarte răspândită în Marea Britanie și în America de Nord. Întrucât Luca acordă spațiu amplu în cartea Faptele Apostolilor lucrării misionare desfășurată de Pavel în această regiune (Antiohia din Pisidia, Iconium, Listra și Derbe), s-ar

părea că există temeiuri să credem că Pavel le-a scris convertiților de acolo. Întrucât Pavel a evanghelizat Galatia de sud cu ocazia primei sale călătorii misionare, vizitând-o din nou cu ocazia celei de-a doua călătorii misionare, e justificată opinia potrivit căreia cartea a apărut la o dată timpurie. Dacă epistola a fost redactată *anterior* Conciliului descris la Fapte 15 (anul 49 d.Cr.), acest lucru ar avea darul de a explica faptul că circumcizia continua să fie o chestiune arzătoare. Theodor Zahn, eminent cărturar german de orientare conservatoare, plasează data apariției cărții Galateni în timpul celei de-a doua călătorii misionare efectuate de Pavel, al cărei punct de plecare l-a constituit orașul Corint. Atunci ar însemna că Galateni se situează printre primele în ordinea cronologică a apariției epistolelor scrise de Pavel.

Dacă teoria Galatiei de nord este cea valabilă, Galateni a fost probabil redactată în anii 50, posibil chiar în anul 53, deși o dată ulterioară este de preferat.

Dacă, așa cum credem noi, teoria Galatiei de sud e cea corectă și, mai ales, dacă Galateni a fost redactată înainte de participarea lui Pavel la Conciliul de la Ierusalim, când s-a rezolvat chestiunea circumciziei pentru creștinii dintre Neamuri, atunci data apariției cărții poate fi anul 48 după Cristos.

IV. Fondul și tema cărții

În decursul primelor sale călătorii misionare, apostolul Pavel a vizitat Asia Mică, predicând gloriosul mesaj potrivit căruia mântuirea se dobândește numai prin credința în Cristos. Mulți dintre ascultătorii săi au fost mântuiți, înființându-se biserici în mai multe regiuni, printre care și Galatia. Locuitorii Galatiei aveau reputația de oameni instabili, agitați și beligeranți.

După ce a părăsit Pavel această regiune, în biserici au pătruns învățători falși, care au introdus doctrine greșite, predicând că mântuirea se putea obține nu numai prin credința în Cristos, ci și prin elementul obligatoriu al păzirii legii. Mesajul lor era un hibrid între creștinism și iudaism, o combinație între har și lege, între învățăturile lui Cristos și cele ale lui Moise. În plus ei luptau din răspuț să-i îndepărteze pe galateni de Pavel, spunând că el nu ar fi un apostol autentic al Domnului și, prin urmare, mesajul lui n-ar fi vrednic de crezare. Ei căutau să distrugă încrederea ascultătorilor în mesajul propovăduit de Pavel prin distrugerea încrederii oamenilor în însăși persoana apostolului. Mulți dintre creștinii galateni au fost afectați de

sugestiile nelegiuite ale acestor învățători mincinoși.

Câtă întristare și dezamăgire va fi resimțit Pavel în inima lui, la primirea unor atari vești din Galatia! Oare să fi fost în zadar toate strădaniile lui pentru acești oameni? Mai puteau creștinii să fie izbăviți de aceste învățături iudaistice, cu un pronunțat caracter legalist? Pavel a simțit îndemnul să treacă numaidecât la acțiune, aștemând imediat în scris această scrisoare plină de indignare către preaiubiții lui copii în credință. În epistolă, el prezintă caracterul adevărat al mântuirii, ca dar ce se primește prin har, de la început până la sfârșit, neputând fi dobândită prin păzirea—fie parțială, fie integrală— a legii. Faptele bune nu sunt o condiție a mântuirii, ci roadă ei. Creștinul a murit față de lege. Acum el trăiește o viață de sfințenie, nu prin eforturile sale proprii, ci prin puterea Duhului Sfânt al lui Dumnezeu, care locuiește în el.

SCHIȚA CĂRȚII

I. PERSONALĂ: PAVEL ÎȘI APĂRA AUTORITATEA (Cap. 1, 2)

A. Scopul urmărit de Pavel în redactarea epistolei (1:1-10)

B. Pavel își apără mesajul și slujba (1:11-2:10)

C. Pavel îl mustră pe Petru (2:11-21)

Galateni

697

II. DOCTRINARA: PAVEL APARĂ ÎNDREPTĂȚIREA PRIN CREDINȚA (3:1-5:1)

A. Marele adevăr al Evangheliei (3:1-9)

B. Legea confruntată cu făgăduința (3:10-18)

C. Scopul legii (3:19-29)

D. Copii și fii (4:1-16)

E. Robia și libertatea (4:17-5:1)

III. PRACTICĂ: PAVEL APARĂ LIBERTATEA CREȘTINĂ ÎN DUHUL (5:2-6:18)

A. Pericolul legalismului (5:2-15)

B. Puterea sfințeniei (5:16-25)

C. Îndemnuri practice (5:26-6:10)

D. Încheiere (6:1-18)

Comentariu

I. PAVEL ÎȘI APĂRĂ

AUTORITATEA (Cap. 1,2)

A. Scopul urmărit de Pavel în redactarea epistolei (1:1-10)

1:1 Chiar de la început **Pavel** insistă asupra faptului că chemarea sa de **apostol** a fost divină. Ea nu a fost inițiată de

oameni, nici nu a fost transmisă de Dumnezeu **prin** vreun **om**, ci a venit nemijlocit **prin Isus Cristos și Dumnezeu Tatăl, care L-a înviat dintre cei morți**. Un om, astfel chemat în exclusivitate de Dumnezeu și răspunzând numai înaintea Lui, are libertatea de a predica mesajul lui Dumnezeu fără să-i fie teamă de om. Așadar apostolul era independent de cei doisprezece apostoli și toată lumea, atât în privința mesajului lui, cât și a slujbei sale.

În versetul acesta, dumnezeirea lui Cristos este declarată direct și indirect. Direct, prin expresia: **nici prin om, ci prin Isus Cristos**. Indirect prin modul în care redă Pavel egalitatea dintre **Isus Cristos și Dumnezeu Tatăl**. Apoi **Dumnezeu Tatăl** este menționat ca fiind Cel **care L-a înviat** pe Isus **dintre cei morți**. Pavel are motive justificate să le reamintească galatenilor de acest lucru. Învierea a fost dovada faptului că Dumnezeu a fost cu totul satisfăcut de lucrarea săvârșită de Cristos pentru mântuirea noastră. Se pare însă că galatenii nu erau într-un totuș satisfăcuți de lucrarea Mântuitorului, întrucât încercau să o îmbunătățească, adăugându-i propriile lor eforturi de păzire a legii.

Pavel a fost chemat de însuși Cristos Cel *înviat*, în contrast cu cei doisprezece apostoli, care fuseseră chemați de Domnul Isus în timpul lucrării Sale pe acest pământ. Chiar după aceea, învierea a constituit o parte importantă a mesajului său.

1:2 Apostolul se include pe sine în categoria **tuturor fraților care** erau **cu** el. A-cești **frați** s-au alăturat apelului lansat de Pavel către galateni, să se țină tare de adevărul evangheliei. Scrisoarea aceasta către **bisericile Galatiei** denotă o intenționată absență a unui ton cald. De obicei, Pavel se adresa credincioșilor cu apelativul: „biserica lui Dumnezeu”, „sfinții” sau „credincioșii în Cristos Isus”. Adesea el își exprima mulțumirile pentru credincioși sau le elogia virtuțile. De multe ori pomenea persoane individuale, pe nume. Nu găsim aici nici unul din aceste elemente. Gravitatea rătăcirii ce se strecurase în bisericile galatene l-a făcut pe apostol să adopte un ton aspru și rece față de acești credincioși.

1:3 Har și pace sunt două din cuvintele mărețe ale evangheliei. **Harul** este bunătatea manifestată de Dumnezeu față de păcătoșii nelegiuiți, pe care aceștia n-o merită. În loc să-i ceară omului *să facă* ceva, evanghelia îi spune ce *a făcut* Dumnezeu pentru om, invitându-l să primească mântuirea, în

dar, fără plată. Scofield spune: „în loc să caute oameni buni pe care să-i poată aproba, harul caută oameni osândiți, vinovați, și nenorociți, cărora le-a pierit graiul — oameni pe care să-i poată ajuta, sfinți și glorifica.”

Pacea este rezultatul harului. Când un păcătos îl primește pe Mântuitorul, are **pace** cu Dumnezeu. El se odihnește în cunoștința că plata pentru păcatele sale a fost achitată, că toate păcatele lui au fost iertate și că nu va mai fi osândit, de acum înainte. Dar harul nu se mărginește la a-1 *mântui* pe om, ci îl și *păzește*, *Mpăstrează*. Iar noi nu avem nevoie doar de *pacea cu Dumnezeu*, ci și de *pacea lui Dumnezeu*. Acestea sunt binecuvântările

698

Galateni

pe care le urează Pavel galatenilor, la începutul scrisorii către ei. Negreșit galatenii și-au dat seama că binecuvântările acestea nu puteau să le parvină niciodată prin intermediul legii, întrucât legea aducea numai blestem peste toți cei ce călcau preceptele sale. Legea n-a adus pace nici unui suflet omenesc, niciodată.

1:4 în continuare Pavel le amintește cititorilor săi ce enorm de mult a costat mântuirea. Observați cuvintele: Domnul nostru Isus Cristos, care **S-a dat pe Sine însuși pentru păcatele noastre**. Dacă S-a **dat pe Sine însuși** ca să rezolve problema păcatului, atunci noi nici nu putem, nici nu e necesar să adăugăm vreun lucru la această lucrare sau să încercăm să ispășim pe cont propriu păcatele noastre, prin păzirea legii. Cristos este singurul și suficientul Mântuitor. Cristos a murit ca să ne **izbăvească de veacul acesta rău**. Aici este cuprinsă nu numai corupția morală și politică a epocii în care trăim, ci și lumea religioasă, care amestecă ritualurile și ceremoniile cu credința în Cristos. Prin urmare, a fost foarte nimerit și la timp să li se amintească galatenilor că riscau să se întoarcă exact la sistemul din care Cristos murise pentru a-i smulge!

Răscumpărarea lui Cristos a fost **după voia Dumnezeului și Tatălui nostru**. Prin asta se dă credit Celui care îl merită: nu omului, pentru jalnicele lui eforturi, ci lui Dumnezeu, pentru voia Sa suverană. Se subliniază că Cristos este calea lui Dumnezeu de mântuire și că alta nu există.

Versetul 4 le amintește oamenilor că pe Dumnezeu nu-L interesează deloc să facă lumea să fie mai bună, sau să-i facă pe oameni să se simtă mai bine în această lume, ci să-i

izbăvească pe oameni din lume. Prioritățile noastre ar trebui să coincidă cu ale Lui.

1:5 Potrivit evangheliei harului, toată **slava** pentru mântuirea omului îi aparține lui Dumnezeu Tatăl și Domnului Isus Cristos. Omul nu poate avea nici o parte de această slavă, ca un co-mântuitor, prin păzirea legii.

Fiecare propoziție din aceste cinci versete este încărcată de sens, economia de cuvinte fiind invers proporțională cu bogăția de adevăr exprimată. Pavel a enunțat forma embrionară a celor două teme de care se va ocupa pe parcursul întregii epistole: *propria sa autoritate ca apostol și evanghelia sa referitoare la harul lui Dumnezeu*. Acum el este gata să li se adreseze direct galatenilor, pe marginea problemei ivite.

1:6,7 Pavel îi confruntă pe galateni de la început cu ușurința lor de a accepta o învățătură greșită, fiind uimit de nepăsarea cu care renunță dintr-odată la adevărul evangheliei, drept care îi previne pe un ton sever că acțiunea lor echivalează cu părăsirea lui Dumnezeu și îmbrățișarea unei evanghelii false. Dumnezeu i-a **chemat** la **harul lui Cristos**, dar iată că acum ei își plecau grumazul sub jugul blestemat al legii. Cum se face că, după ce acceptaseră evanghelia adevărată, acum o abandonau, în favoarea unei alte evanghelii, care nici măcar nu era o evanghelie [sau „veste bună”], ci un mesaj pervertit, un amestec de har și lege.

1:8, 9 De două ori Pavel rostește blestemul solem al lui Dumnezeu asupra oricărei persoane care predică **orice altă evanghelie**. Dumnezeu nu are decât un singur mesaj pentru păcătoșii osândiți: El le oferă mântuirea prin har, prin credință, fără nici o nevoie de a păzi legea. Cei care proclamă orice altă cale a mântuirii va fi neapărat osândit. Cât de grav este să predici un mesaj care va duce la pierzarea veșnică a sufletelor! Pe bună dreptate Pavel nu putea suferi asemenea învățături false, cum arată și John Stott:

Spre deosebire de atâția oameni din timpul nostru, noi nu trebuie să ne lăsăm impresionați de persoana, de talentele sau de poziția ocupată de învățătorii din biserică, care ni se prezintă, de multe ori, în persoana unor oameni cu demnitate, autoritate și erudiție. Ei pot fi episcopi sau arhiepiscopi; profesori universitari sau chiar Papa însuși. Dar dacă ne aduc o altă evanghelie decât evanghelia predicată de apostoli și consemnată în Noul Testament, trebuie să-i repu-diem. Căci noi îi judecăm pe ei în lumina evangheliei, iar nu evanghelia în

lumina lor. După cum spunea Dr. Alan Cole: „înfățișarea exterioară a solului nu validează solia sa; mai degrabă, natura soliei este cea care validează solul.”¹

Observați că apostolul spune **un înger din cer**, nu „un înger de la Dumnezeu”. Ar fi posibil ca **un înger din cer** să aducă un mesaj fals, dar un înger de la Dumnezeu nu ar putea aduce un asemenea mesaj. Limbajul este neputincios pentru a putea exprima mai clar caracterul unic al evangheliei — *singura* cale a mântuirii! Eforturile proprii sau meritele omenești nu joacă nici un rol aici. Numai evanghelia oferă mântuirea în dar, gratuit. În timp ce legea este însoțită de blestem, pentru toți cei ce eșuează *mpăzirea* ei, evanghelia este însoțită de blestem pentru toți cei ce încearcă s-o *modifice*.

Galateni

699

1:10 Pavel își amintește, probabil, aici că dușmanii lui l-au învinuit că și-a modificat mesajul din dorința de a fi pe placul ascultătorilor săi. Prin urmare, el întreabă: „Când insist că nu există decât o singură evanghelie, încerc eu oare să fiu pe placul **oamenilor, sau al lui Dumnezeu?**” E limpede că el nu încearcă să fie pe placul oamenilor, întrucât ei urăsc ideea potrivit căreia nu există decât o singură cale de a merge în rai. Dacă Pavel și-ar modifica mesajul pentru a fi pe placul oamenilor, atunci n-ar mai fi un rob al lui Cristos și, în acest caz, și-ar atrage asupra sa mânia lui Dumnezeu.

B. Pavel își apără mesajul și slujba (1:11-2:10)

1:11, 12 Apostolul prezintă acum șase argumente întru apărarea mesajului și a slujbei sale. Mai întâi, evanghelia a fost primită prin revelație divină, independent de om. Nu a fost **omenească**, în sensul că nu o-mul a inițiat-o. Să medităm puțin la acest gând și îndată vom vedea că așa stau lucrurile. Evanghelia lui Pavel este în întregime de la Dumnezeu, neavând nici un element omenească. Nu este genul de mântuire pe care oamenii să-I poată concepe! Pavel n-a primit evanghelia de la vreo altă persoană, după cum n-a învățat-o de la vreun om, ci i-a fost dată prin **revelația** de la **Isus Cristos**.

1:13, 14 În al doilea rând, eșecul lui Pavel de a include legea iudaică în evanghelia sa nu poate fi pus pe seama vreunei presupuse ignoranțe a sa cu privire la **iudaism**, deoarece din naștere și prin pregătirea sa intelectuală, el fusese adânc ancorat în lege. Din proprie inițiativă, el devenise un înfocat prigonitor al **bisericii**, căruia i se dusese groaza. În râvna lui

greșit canalizată pentru **tradițiile părinților** lui, el i-a întrecut pe mulți alți iudei de vârsta lui. Prin urmare, evanghelia propovăduită de el, conform căreia mântuirea se capătă numai prin credință, fără lege, nu ar putea nicidecum fi pusă pe seama necunoașterii de către Pavel a legii. Atunci de ce omitea el legea din propovăduirea sa? De ce se situa evanghelia lui pe poziții antagoniste fondului său, înclinațiilor sale naturale și întregii sale formații religioase? Pur și simplu pentru că nu era urmarea propriei sale gândiri, ci o primise direct de la Dumnezeu.

1:15-17 în al treilea rând, în primii trei ani [după convertirea sa] el a lucrat independent de ceilalți **apostoli**. Acum Pavel demonstrează independența sa față de alți oameni în legătura cu evanghelia sa. După convertirea sa, el nu a conferit imediat cu liderii pământești, nici nu s-a suit la Ierusalim, unde se aflau ceilalți apostoli, ci s-a dus în Arabia, după care a revenit la Damasc. Hotărârea lui de a evita Ierusalimul nu izvoră din lipsa de respect pentru colegii săi apostoli, ci era urmarea faptului că fusese împuternicit chiar de Domnul Isus Cristos, Cel înviat, și primise o slujbă unică, de vestire a evangheliei la Neamuri (2:8). De aici reiese clar că evanghelia și slujba sa nu aveau nevoie de autorizația nici unui om, el fiind total independent de oameni.

În aceste vesete găsim o seamă de sintagme ce se cer examinate cu luare aminte, cum ar fi cea din versetul 15:

Dumnezeu... m-a pus deoparte din pântecul mamei mele. Pavel și-a dat seama că încă înainte de a se fi născut, el a fost pus deoparte de Dumnezeu pentru o lucrare specială. El adaugă apoi că Dumnezeu l-a chemat prin harul Său — referire evidentă la convertirea sa pe drumul Damascului. Dacă ar fi fost să primească ce merita atunci, ar fi fost, negreșit, aruncat în iad. Dar Cristos, în harul Său minunat, l-a mântuit și l-a trimis să predice tocmai credința pe care se străduia el s-o distrugă. În versetul 16 el arată că Dumnezeu **a găsit cu cale să-L descopere pe Fiul Său** în el. Asta ne dă prilejul să vedem planul minunat avut în vedere de Dumnezeu când ne-a chemat — să-L descopere pe Fiul Său în *noi*, pentru ca noi să-L putem reprezenta pe Domnul Isus în fața lumii. El ni-L descoperă pe Cristos inimilor noastre (v. 16), pentru ca El să-L poată înfățișa pe Cristos prin noi (v. 16-23), așa încât Dumnezeu să fie proslăvit prin această etalare (v. 24). Misiunea specială încredințată lui Pavel a constatat în a-L

predica pe Cristos printre Neamuri.

În versetul 17 el spune: „**M-am dus în Arabia.**” Fiecare slujitor al Domnului trebuie să petreacă din când în când un timp de meditație, izolat de toți ceilalți și stând numai în prezența Domnului. Astfel Moise a petrecut patruzeci de ani în pustiu. David a fost singur cu Dumnezeu pe când păștea oile pe dealurile din Iudeea.

1:18-20 în al patrulea rând, când Pavel a vizitat, în cele din urmă, Ierusalimul, s-a întâlnit doar cu **Petru** și cu **Iacov**. În afară de aceștia, el era relativ necunoscut de bisericile din Iudeea (1:21-24). Pentru a demonstra și mai mult independența sa față de ceilalți apostoli, Pavel relatează că nu a

700

Galateni

vizitat Ierusalimul decât la cel puțin **trei ani** după convertirea sa. S-a suit acolo pentru a face cunoștință cu **Petru**² — aceasta fiind o vizită personală, nu oficială (Fapte 9:26-29). Pe când se afla acolo, s-a întâlnit și cu **Iacov, fratele Domnului**. Șederea lui în compania lui Petru a durat numai **cincisprezece zile**— timp insuficient ca să-și fi însușit un curs de pregătire teologică! Mai mult, textul lasă să se înțeleagă că se afla pe picior de egalitate cu acești slujitori ai Domnului.

1:21-24 După aceea, a petrecut o mare parte a timpului său **în regiunile Siriei și Chiciei**, până acolo încât **bisericile din Iudeea** nu au ajuns să-l cunoască personal. Tot ce știa era că cel ce-i prigonise atât de mult pe creștini era acum el însuși creștin, predicându-l pe Cristos la alții. Din această cauză **ei îl slăveau pe Dumnezeu** pentru ceea ce făcuse în viața lui Pavel. (Îl slăvesc oare alții pe Dumnezeu din pricina schimbării care s-a produs în viața noastră?)

2:1 în al cincilea rând, în timpul unei vizite ulterioare a lui Pavel la Ierusalim, apostolii de acolo au convenit că evanghelia vestită de el era de origine divină (2:1-10). Având în vedere că biserica s-a născut la Ierusalim și că apostolii au făcut, practic, din acest oraș sediul lor, anumiți creștini considerau că biserica de acolo era „biserica mamă”. Astfel Pavel a fost confruntat cu învinuirea că ar fi fost inferior, deoarece nu se număra printre apostolii de la Ierusalim. Pavel răspunde acestei acuzații, descriind în amănunt călătoria sa **la**

Ierusalim. Dacă aceasta a avut loc la paisprezece **ani** după convertirea sa, sau după prima sa călătorie

— nu știm. Ceea ce știm este că a primit o revelație de la Cristos să se ducă, împreună **cu Barnaba**, colaboratorul său,

și cu **Tit**, un ne-evreu convertit în urma propovăduirii lui Pavel. Iudaizatorii insistaseră ca Tit să fie tăiat împrejur, pentru a putea fi considerat mântuit cu adevărat. Apostolul Pavel se opusese din răspuțeri acestei pretenții, deoarece își dădea seama că dacă ceda, pune în joc însuși adevărul evangheliei. (Ulterior, când Pavel însuși l-a tăiat împrejur pe Timo-tei, nu era implicat nici un principiu major

— Fapte 16:3.) E. F. Kevan spune:

Pavel a văzut că circumcizia în vederea îndreptățirii nu era un simplu ritual nevinovat, așa cum ar fi crezut un om fără discernământ. A te supune tăierii împrejur însemna a crede că poți fi îndreptățit prin metoda legalistă de păzire a legii, tăgăduind astfel înseși temeliile harului.³

2:2 Când a ajuns Pavel la Ierusalim, le-a transmis evanghelia pe care o predica el deschis între Neamuri, dar în particular celor cu reputație, ca nu cumva să alerge sau să fi alergat în zadar. De ce vorbea Pavel în particular cu liderii spirituali, și nu în plenul adunării? Voia el ca aceștia să-i aprobe, în prealabil, evanghelia, verificând astfel că nu a predicat o evanghelie falsă? Evident că nu! Căci ar fi un fapt contrar tuturor declarațiilor lui Pavel. Oare nu insistase el că mesajul propovăduit i se descoperise pe cai divine? Hotărât lucru, el nu avea nici un fel de dubii cu privire la faptul că evanghelia sa era, într-adevăr, adevărul divin! Explicația trebuie găsită în altă parte, în faptul că era o chestiune de bun simț să stea de vorbă, mai întâi, cu liderii. De asemenea era recomandabil ca liderii să fie convinși pe deplin de autenticitatea evangheliei lui Pavel, căci dacă ei ar fi avut îndoieli sau dificultăți în acceptarea mesajului lui Pavel, atunci Pavel ar fi putut răspunde pe loc la acestea, putând merge după aceea în fața bisericii cu sprijinul deplin al celorlalți apostoli. Ori de câte ori ai de a face cu un număr mare de oameni, există pericolul ca mulțimea să fie influențată de elemente emotive. Prin urmare, Pavel a dorit să prezinte mai întâi evanghelia sa **în particular**, într-o atmosferă ferită de orice izbucniri isterice din partea mulțimii. Dacă Pavel ar fi procedat altfel, s-ar fi iscat o dispută aprinsă, care ar fi putut dezbină biserica, scindând-o în ramura iudaică și cea ne-iudaică. În acest caz, scopul călătoriei lui Pavel la Ierusalim ar fi fost zădărnicit, căci asta vrea să spună el prin cuvintele: **ca cu cumva să alerg sau să fi alergat în zadar.**

2:3 întreaga chestiune a legalismului a fost adusă în centrul

dezbaterii în cazul lui **Tit**. Avea să-1 primească biserica de la Ierusalim pe acest convertit dintre Neamuri în părtășia sa, sau avea să insiste ca acesta să fie tăiat împrejur, mai întâi?⁴ După discuții și dezbateri îndelungate, apostolii au hotărât că circumcizia nu era necesară pentru ca cineva să poată fi mântuit. Și astfel Pavel a câștigat o biruință răsunătoare.³

2:4 Motivul care a stat la baza călăuzirii lui Pavel să se ducă la Ierusalim devine clar dacă legăm începutul versetului 2 cu începutul versetului 4: „M-am suit prin revelație... **și aceasta s-a întâmplat din cauza fraților mincinoși, furișai și strecurați printre noi.**” Cuvintele acestea se referă la ceea ce se petrecuse anterior la Antiohia (Fapte 15:1, 2). Unii învățători iudei de la Ierusalim,

Galateni

701

dându-se drept creștini, fuseseră introduși **pe furiș** în biserica din Antiohia, unde propovăduiau că circumcizia este esențială pentru mântuire.

2:5 Pavel și Barnaba s-au opus vehement unei asemenea învățături. Pentru a rezolva chestiunea, Pavel, Barnaba și ceilalți s-au dus la Ierusalim, ca să obțină opinia apostolilor și presbiterilor de acolo.

2:6 Cei ce erau stimați ca lideri la Ierusalim **nu au adăugat nimic**, nici la mesajul lui, nici la calitatea lui de apostol — fapt cu totul remarcabil! în capitolul precedent, el subliniasse că contactele sale cu ceilalți apostoli fuseseră foarte reduse. Acum, când, în fine, a stat de vorbă cu ei, ei au convenit că el a predicat aceeași evanghelie pe care o vestiseră și ei. Ce importantă este ideea care se desprinde de aici! Acești lideri iudei au fost de acord că evanghelia sa nu era în nici o privință deficitară. Deși Pavel acționase independent de ei, și nu fusese învățat de ei, evanghelia pe care o predica ei era exact identică cu aceea predicată de Pavel! (Pavel nu are nici o intenție de a-i subestima pe ceilalți apostoli, ci afirmă doar că orice **ar** fi **fost** ei — adică unii care trăiseră în prezența Domnului Isus, pe când umblase El pe pământ — asta nu le conferea vreo autoritate superioară, după părerea sa. Dumnezeu nu acceptă pe cineva pe baza unor considerații exterioare de genul acesta.)

2:7,8 Apostolii de la Ierusalim au recunoscut că Pavel fusese împuternicit, fără să fi meritat acest lucru, ca să vestească evanghelia către cei necircumciși (Neamuri), după cum **Petru**

fusese trimis la iudei. Ambii oameni au predicat aceeași evanghelie, dar unor grupări diferite de naționalități.

2:9, 10 Chiar **Iacov, Chifa** (Petru) și **Ioan**, considerați **stâlpii** bisericii, **au priceput** că Dumnezeu lucra prin Pavel și i-au dat lui și lui Barnaba mâna dreaptă a părtășiei în vestirea evangheliei către Neamuri. Acesta nu a fost un act oficial de ordinare, ci expresia dragostei și interesului lor pentru lucrarea lui Pavel. Singura sugestie pe care au făcut-o ei a fost ca Pavel și Barnaba să-și aducă aminte de cei săraci — ceea ce, de altfel, chiar Pavel afirmă că era dornic s-o facă.

C. Pavel îl mustră pe Petru (2:11-21)

2:11 în cadrul celui de-al șaptelea și ultimul dintre răspunsurile lui Pavel la contestarea apostoliei sale, el amintește aici cum a fost nevoit să-l mustre pe apostolul **Petru**⁶ — considerat de mulți creștini iudei drept fruntașul apostolilor. (Pasajul acesta infirmă fără echivoc ideea susținută de unii, potrivit căreia Petru ar fi fost liderul infailibil al bisericii.)

2:12 Când Petru a venit prima oară la Antiohia, **el mânca împreună cu cei dintre Neamuri**, bucurându-se pe deplin de libertatea sa creștină. Dar tradiția iudaică nu-i îngăduia să facă aceasta. După câțva timp, au venit unii de la **Iacov**, de la Ierusalim în vizită la Antiohia, pretinzând că-l reprezentau pe Iacov. Mai târziu însă Iacov a dezmințit acest lucru (Fapte 15:24). Aceștia erau probabil creștini iudei, care încă aveau la ceremonii legate de legea iudaică. Când au sosit ei, Petru a încetat de a mai avea părtășie cu Neamurile, temându-se că vestea despre purtarea sa va ajunge la urechile legaliștilor din Ierusalim. Procedând așa, el tăgăduia unul din marile adevăruri ale evangheliei — că toți credincioșii sunt una în Cristos Isus și că deosebiri naționale nu afectează părtășia. Findlay spune: „Refuzând să mănânce cu cei netăiați împrejur, el a afirmat implicit că, deși aceștia erau credincioși în Cristos, pentru el erau tot oameni de rând și necurați, întrucât, în opinia lui, ritualurile mozaice ar fi conferit o sfințenie superioară neprihănirii pe care o dă credința.”

2:13 Exemplul lui Petru a fost urmat curând de alții, între care și **Barnaba**, colaboratorul prețuit al lui Pavel. Dându-și seama de gravitatea acestei acțiuni, Pavel l-a mustrat fără menajamente pe Petru pentru **fățarnicia** lui, în versetele 14-21.⁷

2:14 Ca creștin, Petru știa că Dumnezeu nu mai făcea

deosebire între naționalități; el trăise ca Neamurile și mâncase hrana lor. Dar prin actul său de la urmă, când a refuzat să mănânce cu Neamurile, Petru a lăsat să se înțeleagă că era necesar să se respecte legea iudaică, dacă cineva voia să fie sfânt, și că credincioșii dintre Neamuri trebuiau, în opinia lui, să trăiască ca iudeii.

2:15 Pavel pare să recurgă aici la ironie. Oare nu trăda comportamentului lui Petru o dependență de convingerea că iudeii erau superiori iar Neamurile vrednice de dispreț? De la Petru s-ar fi așteptat mai mult, întrucât Dumnezeu îl învățase înaintea convertirii ne-evreului Corneliu să nu-1 numească pe nici un om necurat sau ordinar (Fapte 10 și 11:1-18).

2:16 Iudeii care fuseseră mântuiți știau că nu este mântuire prin lege. Legea îi condamna la moarte pe cei ce nu reușeau s-o respecte în toate privințele. Aceasta aducea

702

Galateni

blesteme peste toți, întrucât toți au călcat preceptele ei sfinte. Mântuitorul este prezentat aici ca singurul obiect adevărat al credinței. Pavel îi amintește lui Petru că „**până și noi, iudei?**” am ajuns la concluzia că mântuirea este **prin credința în Cristos și nu prin** păzirea legii. Ce rost avea ca acum Petru să-i pună pe ne-evrei sub lege? Legea le spunea oamenilor ce să facă, dar nu le dădea puterea de a face acele lucruri. Legea fusese dată pentru a descoperi păcatul, nu pe mântuitorul.

2:17 Pavel și Petru, împreună cu ceilalți, au căutat îndreptățirea în **Cristos** și numai în Cristos. Acțiunile lui Petru de la Antiohia păreau să indice însă că el nu este complet îndreptățit, ci trebuia să revină la lege, pentru a fi mântuit. Dacă așa stăteau lucrurile, atunci însemna că Cristos nu este un Mântuitor desăvârșit și suficient. Dacă apelăm la El să ne ierte păcatele, trebuind după aceea să mergem și în alt loc, atunci nu înseamnă oare că Cristos este **un slujitor al păcatului**, prin faptul că nu și-a ținut făgăduințele? Iar dacă, după ce am mărturisit că ne bazuim pe Cristos ca să fim îndreptățiți, ne întoarcem apoi la lege (care nu poate decât să ne osândească, pe noi păcătoșii), ne mai purtăm noi ca și credincioși? Putem noi spera să avem aprobarea lui Cristos asupra unei acțiuni de genul acesta, care face din El, practic, **un slujitor al păcatului**? Răspunsul lui Pavel este un vehement: **Nicidecum!**

2:18 Petru renunțase la tot sistemul legii, în favoarea credinței

în Cristos. El repudiasse orice deosebire dintre iudei și Neamuri, în ce privește acceptarea lor de către Dumnezeu. Dar acum, refuzând să mănânce cu Neamurile, el începe din nou să clădească pe ceea ce distrusese cândva. Procedând astfel, el se dovedește a fi **un călcător de lege**. Căci fie că greșise inițial, când se lepădase de lege, în favoarea lui Cristos, fie că era greșit acum, lepădându-se de Cristos, în favoarea legii!

2:19 Pedeapsa pentru călcarea legii este moartea. Ca păcătos, eu am călcat legea. Prin urmare, ea m-a condamnat la moarte. Dar Cristos a plătit plata pentru călcarea legii ce trebuia plătită de mine. Astfel, când a murit Cristos, am murit și eu. El a murit față de lege, în sensul că a împlinit toate cerințele ei de dreptate; prin urmare, în Cristos, și eu **am murit față de lege**.

Creștinul a **murit față de lege**; el nu mai are nimic de a face cu ea. Înseamnă oare asta că credinciosul are libertatea de a călca Cele Zece Porunci, după cum vrea? Nu, căci el trăiește o viață sfântă, nu de teama legii, ci din dragoste pentru Cel ce a murit pentru el. Creștinii care doresc să fie sub lege ca model de comportament nu-și dau seama că asta îi pune sub blestemul legii. Mai mult, ei nu se pot atinge de lege, fără ca prin aceasta să devină răspunzători de păzirea ei în întregime, în toate punctele. Singurul mod în care putem trăi pentru Dumnezeu este să fim morți față de lege. Legea nu ar putea produce niciodată o viață sfântă; Dumnezeu nu a rânduit niciodată acest lucru. Calea lui Dumnezeu de sfințenie este explicată în versetul 20.

2:20 Credinciosul este identificat **cu Cristos** în moartea Sa. Nu numai că *El* a fost răstignit la Calvar, ci și *eu* am fost **răstignit** acolo — în El. Asta înseamnă sfârșitul meu ca păcătos înaintea lui Dumnezeu. Înseamnă sfârșitul meu ca persoană care caută să merite sau să câștige mântuirea prin propriile sale eforturi. Înseamnă sfârșitul meu ca copil al lui Adam, ca om aflat sub osânda legii — sfârșitul eului meu vechi, nenăscut din nou. Vechiul meu „eu”, neregenerat, a fost răstignit și nu mai are nici un drept asupra vieții mele zilnice. Asta *este* adevărat în ce privește poziția mea înaintea lui Dumnezeu; și, bineînțeles, *ar trebui* să fie și realitatea trăirii mele zilnice. Credinciosul nu-și încetează existența ca personalitate sau ca individ. Dar cel ce e văzut de Dumnezeu ca unul care a murit nu mai este același care trăiește. **Nu mai trăiesc eu, ci Cristos**, care **trăiește în mine**. Mântuitorul nu a murit pentru

mine, ca eu să-mi trăiesc în continuare viața cum doresc eu. El a murit pentru mine, pentru ca de acum înainte El să-Și poată trăi viața în mine. **Viața pe care o trăiesc acum în acest trup omenesc o trăiesc prin credința în Fiul lui Dumnezeu.**

Credință înseamnă bizuire sau dependență. Creștinul trăiește printr-o necurmată bizuire pe Cristos, predându-I-se Lui, permițându-I lui Cristos să-Și trăiască viața în el.

Astfel principiul de viață al credinciosului este Cristos, nu legea. Nu se mai pune problema să te zbați, ci să te încrezi în El. Credinciosul trăiește o viață de sfințenie nu din teama de pedeapsă, ci din dragoste pentru **Fiul lui Dumnezeu, care L-a iubit și S-a dat pentru el.**

Ți-ai predat tu viața Domnului Isus, rugându-te ca viața Lui să se manifeste în trupul tău?

2:21 Harul lui Dumnezeu se vede în da-Galateni

703

ml necondiționat al mântuirii ce ne-o oferă. Când omul caută să câștige această mântuire, prin merite, el nu face altceva decât s-o amir leze. Căci ea nu mai este prin har, dacă omul o poate dobândi sau merita. Ultima salvă îndreptată de Pavel către Petru este deosebit de eficace. Dacă Petru ar putea dobândi bunăvoința lui Dumnezeu prin păzirea legilor iudaice, **atunci Cristos a murit** în zadar; literalmente, El și-a irosit viața. Dar Cristos a murit pentru că omul nu a putut dobândi **neprihănirea** în nici o altă cale — nici măcar prin păzirea legii, cum spune și Clow:

Cea mai profundă erezie dintre toate, care corupe bisericile, adăugând la crezuri aluatul nebuniei, umflând inima omenească de mândrie, este ideea că mântuirea s-ar putea obține prin săvârșirea de fapte bune. „Eu cred”, scrie John Ruskin, „că rădăcina oricărei schisme și erezii de care a suferit biserica creștină a fost efortul de a câștiga mântuirea prin merite, mai degrabă decât a o primi în dar; și acesta este un motiv pentru care predicile sunt atât de lipsite de efect, pentru că mai degrabă îi cheamă pe oameni să lucreze pentru Dumnezeu, decât să-L privească pe Dumnezeu lucrând pentru ei.”⁸

II. DOCTRINARĂ: PAVEL APARĂ ÎNDREPTĂȚIREA PRIN CREDINȚĂ (3:1-5:1)

A. Marele adevăr al evangheliei (3:1-9)

3:1 Acțiunile lor vădeau o lipsă de pricepere și rațiune. A te

întoarce de la har înapoi la lege înseamnă a fi **vrăjit**. înseamnă a te lăsa amăgit de un farmec și de a accepta, fără să-ți dai seama, o minciună în locul adevărului. Când Pavel întreabă: „**Cine** v-a **vrăjit**?", pronumele *cine* este la singular (*tis* în greacă),⁹ și nu la plural, ceea ce lasă să se înțeleagă că diavolul ar fi autorul acestei învățături false. Pavel însuși îl predicase pe **Isus Cristos** galatenilor ca răstignit, subliniind că crucea trebuia să-i separe pe veci de blestem și de robia legii. Cum se puteau ei întoarce la lege, nesocotind astfel crucea? Oare nu-i pătrunsese adevărul la nivel practic?

3:2 O singură întrebare ar trebui să fie de ajuns să rezolve întreaga chestiune. Ei trebuie să se întoarcă la timpul când au fost convertiți — când Duhul Sfânt a venit să locuiască în trupurile lor. Cum au **primit ei Duhul**? Prin săvârșirea de fapte, sau prin credință? Evident prin credință. Nimeni nu a primit Duhul prin păzirea legii.

3:3 Dacă ei ar putea *obține* mântuirea prin fapte, s-ar putea ei aștepta să crească în sfințenie sau să ajungă la maturitate creștină prin lege? Dacă a fost nevoie de puterea **Duhului** pentru a-i mântui, ar putea ei duce la capăt procesul, prin eforturile lor pământești?

3:4 Când gakenii și-au pus prima dată încrederea în Cristos, ei s-au expus la aspre prigoane, venite parțial din partea zeloților iudei, care urau evanghelia harului. Să fi fost oare toate suferințele acelea în zadar? Revenind la lege oare nu afirmau ei prin aceasta că prigonitorii lor au avut, totuși, dreptate?

Dacă într-adevăr a fost în zadar. Pavel își exprimă aici în continuare speranța că ei vor reveni la evanghelia pentru care au suferit cândva.

3:5 Se pune acum întrebarea dacă **El** (sau *el*)¹⁰ din versetul 5 se referă la Dumnezeu, la Pavel, sau la altcineva care le vestea galatenilor* evanghelia, pe când scria această epistolă. în ultimă instanță, pronumele acesta trebuie să se refere la Dumnezeu, întrucât numai **El** poate să dea **Duhul** Sfânt. Dar, într-un sens secundar, s-ar putea aplica la un lucrător creștin, ca instrument prin care Dumnezeu își împlinește voia. Asta i-ar conferi slujbei creștine un rol foarte elevat. Cineva a spus: „Adevărata lucrare creștină, de orice fel, este de a transmite Duhul Sfânt către alții; este realmente distribuirea Duhului.” Dacă apostolul se referă la el însuși, a-tunci probabil se gândește la minunile care au însoțit predicarea lui și la felul cum L-au primit ei pe Cristos (Ev. 2:4). Dar timpul gramatical

al verbului nu indică un lucru ce s-a petrecut în trecut, ci ceva care are loc concomitent cu redactarea scrisorii. Pavel se referă, probabil, la darul miraculos dăruit de Duhul Sfânt credincioșilor după convertirea lor, așa cum ni se arată la 1 Cor. 12:8-11.

...le face oare prin faptele legii, sau prin auzirea credinței? Răspunsul este: **prin auzirea credinței**. Duhul Sfânt care locuiește în credincios și lucrarea Sa ulterioară în viața credinciosului nu sunt niciodată meritate sau dobândite de acesta, ci se dau întotdeauna prin har și se primesc prin **credință**. Astfel galatenii trebuia să-și fi dat seama, din propriile lor experiențe, că binecuvântarea vine prin credință, nu prin păzirea legii.

Pentru a doua sa dovadă, Pavel apelează acum chiar la acele texte din Scriptură pe care le foloseau învățătorii falși, când încercau să demonstreze că pentru mântuire este

704

Galateni

necesară și circumcizia! Ce spune Vechiul Testament în această privință?

3:6 Pavel demonstrase că relațiile lui Dumnezeu cu galatenii erau bazate în întregime pe credință. Acum el arată că oamenii au fost mântuiți în aceeași manieră, în Vechiul Testament.

Întrebarea din versetul 5 a fost: „Le face oare prin faptele legii, sau prin auzirea credinței?” Având acel răspuns în minte, versetul 6 începe cu cuvintele: **Așa și Avraam...** El a fost îndreptățit în același mod — prin auzirea credinței.

Poate că învățătorii iudei apelau la Avraam ca erou și exemplu al lor, bazându-și teoriile privind necesitatea circumciziei pe experiența lui (Gen. 17:24, 26). Dacă așa stau lucrurile, Pavel va lupta chiar de pe tărâmul lor propriu. Cum a fost Avraam mântuit? **Avraam L-a crezut pe Dumnezeu**. Deci Avraam nu a fost mântuit prin meritele sale, ci, pur și simplu, **L-a crezut pe Dumnezeu**. Or, aici nu este nici un merit. De fapt, e prost cine nu crede în Dumnezeu. Credința în Dumnezeu este singurul lucru pe care îl poate face cineva cu privire la mântuirea sa, ceea ce nu-i mai lasă nici un motiv să se laude. Nu este „o faptă bună”, care să presupună efortul omului. Firea n-are nici un rol în asta. Ce este oare mai drept pentru creatură decât să-și pună încrederea în Creatorul său, sau pentru un copil să se încreadă în Tatăl lui?

Îndreptățirea este un act al lui Dumnezeu prin care El îi

declară neprihăniți (îndreptățiți) pe toți cei ce cred în El. Dumnezeu se poate ocupa eficace de păcătoși în felul acesta, întrucât Cristos a murit în locul păcătoșilor, pe crucea Calvarului, plătind datoria pentru păcatele lor. Îndreptățirea nu înseamnă că Dumnezeu îl face pe credincios neprihănit și păcătos în sine. Ci îl socotește neprihănit, pe baza lucrării Mântuitorului. Dumnezeu îi dă păcătosului care crede o poziție neprihănită, care îl învrednicește pentru cer, și apoi așteaptă de la el să trăiască o viață de recunoștință, pentru ceea ce a făcut El pentru credincios. Ceea ce este important de notat aici este că îndreptățirea nu are nimic de a face cu păzirea legii, ci este într-un tot bazată pe principiul credinței.

3:7 Fără îndoială, învățătorii iudei susținu-neau că pentru a fi cu adevărat fii ai lui Avraam, galatenii trebuie să fie tăiați împrejur. Dar Pavel combate această teorie, arătând că adevărații **fii ai lui Avraam** nu sunt cei ce s-au născut iudei sau cei ce au devenit convertiți iudei, ci cei ce sunt mântuiți prin har. La Romani 4:10, 11, Pavel arată că Avraam a fost socotit neprihănit *înainte* de a fi fost circumcis. Cu alte cuvinte, el a fost îndreptățit pe când se afla încă pe teren *ne-evreu*.

3:8 Vechiul Testament este descris aici sub forma unui profet, care privește de-a lungul veacurilor, prevăzând că Dumnezeu îi va îndreptăți pe ne-evrei, ca și pe evrei, pe baza principiului credinței. Binecuvântarea Neamurilor prin credință nu a fost doar prevăzută de VT, ci și anunțată de Avraam la Geneza 12:3 — „În tine vor fi binecuvântate toate familiile pământului.” Când citim prima dată acest citat din Geneza, ne este greu să vedem cum a găsit Pavel acest sens în el. Dar Duhul Sfânt, care a scris acest verset din Vechiul Testament, știa că el conține evanghelia mântuirii prin credință către toate națiunile. Întrucât Pavel a scris sub inspirația aceluiași Duh Sfânt, el a fost învrednicit să ni-l explice, în toate sensurile sale ascunse, anume **în tine** — adică împreună cu Avraam și în același mod ca Avraam. **Toate națiunile** — și Neamurile, și evreii — **vor fi binecuvântate**, adică vor fi mântuite. Cum a fost mântuit Avraam? **Prin credință**. Cum vor fi mântuite națiunile? în același fel ca Avraam — prin credință. Mai mult, ele vor fi mântuite ca Neamuri, iar nu ca iudei convertiți.

3:9 Toți cei care-și exercită credința în Dumnezeu sunt îndreptățiți, împreună cu Avraam care a crezut, conform mărturiei Scripturilor iudaice.

B. Legea confruntată cu făgăduința

(3:10-18)

3:10 Pavel arată din Sfintele Scripturi că, departe de a conferi o binecuvântare, legea nu poate aduce decât **blestem**. Versul acesta nu spune: „Toți cei care au călcat legea,” ci: **Toți cei ce se întemeiază pe faptele legii**, adică, toți cei ce încearcă să obțină bunăvoința lui Dumnezeu pe baza respectării legii. Toți aceștia **sunt sub blestem**, adică condamnați la moarte..

Pentru că este scris (la Deut. 27:26): „**Blestemat este oricine nu stăruie în toate lucrurile....**” Nu este de ajuns să ții legea o zi, o lună sau un an, ci trebuie să stăruie în păzirea ei. Ascultarea trebuie să fie totală. Nu este de ajuns să păzești cele zece porunci, ci trebuie să respecti toate cele peste șase sute de legi, din toate cete cinci cărți ale lui Moise!

3:11 învățătorii falși sunt din nou infirmați, cu argumente din VT. Pavel citează din

Galateni

705

profetul Habacuc, pentru a arăta că Dumnezeu întotdeauna i-a îndreptățit pe oameni **prin credință** și nu prin lege. Iată cum sună citatul, în topica originalului grec: „Cel drept prin credință va trăi.” Cu alte cuvinte, cei ce au fost socotiți neprihăniți prin credință, nu prin fapte, vor avea viață veșnică. Cei îndreptățiți prin credință **vor trăi**.

3:12 Legea nu le cere oamenilor să creadă. Nici măcar nu le cere oamenilor să *încerce* să păzească poruncile. Ea pretinde ascultare totală, strictă și desăvârșită, așa cum se arată clar în Levitic. Este contrară principiului credinței. Legea spune: „Fă și vei trăi.” Credința spune: „Crede și vei trăi.” Prin urmare, argumentul lui Pavel este următorul: Cel drept va trăi prin credință. Dar cel ce e sub lege nu trăiește prin credință. Prin urmare, el nu este *drept* înaintea lui Dumnezeu. Când spune Pavel: „**Acela care va face aceste lucruri va trai prin ele,**” el enunță o axiomă teoretică sau un ideal care este însă imposibil de atins.

3:13 A răscumpăra înseamnă a cumpăra din nou un lucru sau a-l izbăvi, plătind un preț. **Blestemul legii** este moartea — pedeapsa pentru călcarea poruncilor sale. Cristos i-a izbăvit pe cei aflați sub lege, plătind pedeapsa morții pe care o cerea legea. {Pavel se referă aici, negreșit, la iudeii credincioși, când folosește pronumele **noi**, deci incluzându-se și pe el, deși iudeii reprezentau întreaga omenire.) Cynddylan Jones spune: Galatenii își imaginau că Cristos i-a răscumpărat numai pe

jumătate, fiind de datoria lor să răscumpere cealaltă jumătate, prin supunerea lor la ritualul circumciziei și la alte ceremonii iudaice. De aici și disponibilitatea lor de a se lăsa amăgiți de învățătorii falși și de a amesteca creștinismul cu iudaismul.

Pavel spune aici (conform traducerii velșe): „Cristos ne-a cumpărat *în întregime* de sub blestemul legii.”

Cristos i-a răscumpărat pe oameni murind în locul lor, suferind groaznica mânie a lui Dumnezeu împotriva noastră.

Blestemul lui Dumnezeu a căzut asupra Lui, a Celui care a fost înlocuitorul omului. El nu a devenit păcătos în El însuși, ci păcatele omului au fost puse asupra Lui.

Cristos nu i-a răscumpărat pe oameni **de sub blestemul legii** prin păzirea exemplară a Celor Zece porunci în timpul vieții Sale pământești. Scriptura nu ne învață că ascultarea Lui desăvârșită de lege este cea care ne

face pe noi neprihăniți. Mai degrabă, El i-a izbăvit pe oameni de lege prin puterea groaznicului ei blestem în moartea Sa.

Căci fără moartea Sa nu ar putea fi mântuire. Legea spunea că atunci când un criminal condamnat era atârnat pe un lemn, acesta era un semn al faptului că se află sub blestemul lui Dumnezeu (Deut. 21:23). Aici Duhul Sfânt vede în acel pasaj o profeție a modului în care avea să moară Mântuitorul, pentru a putea purta blestemul ce plana asupra creaturilor Sale. El a fost atârnat între cer și pământ, ca ^ și când ar fi fost nevrednic de ambele. În moartea Sa prin răstignire, se afirmă despre El că a fost atârnat **pe un lemn** (Fapte 5:30; 1 Pet. 2:24).

3:14 Dumnezeu făgăduise că-1 va binecuvânta pe Avraam și că prin el va binecuvânta toată lumea. **Binecuvântarea lui**

Avraam nu este altceva decât mântuirea prin har, prin credință. Pedepsa morții pe care o cerea Dumnezeu trebuia plătită însă mai întâi. Și astfel Domnul Isus a fost făcut blestem, pentru ca Dumnezeu să poată să-i câștige atât pe iudei, cât și pe neamuri, prin harul Său. Acum în Cristos (un descendent al lui Avraam), națiunile sunt binecuvântate.

Făgăduința pe care i-a făcut-o Dumnezeu în Geneza 12:3 nu îl menționează pe Duhul Sfânt. Dar Pavel ne spune aici, prin inspirație de la Dumnezeu, că darul Duhului Sfânt era cuprins în legământul necondiționat al mântuirii, încheiat cu Avraam.

Acesta se afla acolo, în embrion. Duhul Sfânt nu putea veni atâta timp cât legea stătea în cale. Trebuia ca Cristos să moară și să fie proslăvit, înainte ca Duhul să poată fi dat (Ioan 16:7). Apostolul a demonstrat că mântuirea se capătă prin credință,

nu prin lege, prin (1) experiența galatenilor și (2) prin mărturia Scripturilor din VT. Acum el recurge la o ilustrație din viața de toate zilele. Argumentul lui Pavel din această secțiune ar putea fi rezumat astfel: La Geneza 12:3 Dumnezeu a promis că va binecuvânta toate familiile pământului în Avram. Promisiunea mântuirii cuprindea atât Neamurile, cât și iudeii. La Geneza 22:18 mai făgăduise următoarele: „În sămânța ta toate națiunile pământului vor fi binecuvântate.” El a spus *sămânță*, deci singular, nu „semințe”, plural. Dumnezeu se referea la Persoana Domnului Isus, care era descendent direct al lui Avraam (Luca 3:34). Cu alte cuvinte, Dumnezeu a promis că va binecuvânta toate națiunile, atât Neamurile, cât și evreii, prin Cristos. Promisiunea era necondiționată și nu cerea nici fapte bune,

706

Galateni

nici ascultarea de lege. Era o simplă promisiune, ce se cerea primită prin credință simplă.

Acum legea, dată Israelului cu 430 de ani mai târziu, nu putea adăuga condiții la această promisiune, nici nu o putea modifica în nici un fel. Chiar în treburile omenesti, o atare modificare ar fi ilegală, dar în cele divine lucrul acesta este de neconceput. Concluzia care se desprinde deci este că promisiunea făcută de Dumnezeu potrivit căreia va binecuvânta Neamurile a avut menirea de a fi prin Cristos, prin credință, și nu prin păzirea legii.

3:15 În treburile oamenilor, când un **legământ** sau un testament este semnat și sigilat, nimănui nu i-ar trece prin gând să-l modifice sau să adauge la el. Dacă testamentele omenesti nu pot fi călcate, cu atât mai puțin testamentele lui Dumnezeu!

3:16 Fără îndoială iudaizatorii argumentaseră că deși promisiunile au fost făcute inițial lui Avraam și seminței sale (israeliții) prin credință, totuși aceiași israeliți au fost puși ulterior sub lege. Prin urmare, galatenii, deși au fost inițial mântuiți prin credință, acum — potrivit acestor învățători — ar trebui să păzească și cele Zece Porunci. **Făgăduințele** au fost făcute **lui Avraam și Seminței lui** (la singular). Substantivul „sămânță” poate însemna uneori o mulțime, dar aici el denotă o singură Persoană, adică Cristos. Poate că noi înșine niciodată nu am fi fost în stare să descoperim sensul ascuns al acestui verset din Vechiul Testament, dar Duhul lui Dumnezeu este Cel

ce ne luminează.)

3:17 Făgăduința lui Dumnezeu către Avraam a fost necondiționată; ea nu a depins deloc de săvârșirea unor fapte bune, ci Dumnezeu pur și simplu S-a învoit să-i dea lui Avraam o Sămânță (Cristos). Deși nu avea copii, Avraam L-a crezut pe Dumnezeu, crezând astfel și în Cristos Cel ce avea să vină, și astfel a fost îndreptățit. Venirea legii — cu patru sute de ani mai târziu — nu putea afecta cu nimic făgăduința mântuirii. Ea nu putea nici revoca promisiunea, nici nu putea adăuga condiții la ea.

Poate că iudaizatorii sugerau că legea, ce a urmat promisiunii, 430 de ani mai târziu, ar fi avut un efect de anulare.

„Nicidecum!" exclamă Pavel, spunând: „Promisiunea a fost ca un testament, fiind ratificată printr-o moarte (jertfa legământului, Gen. 15:7-11; vezi și Ev. 9:15-22). Ea nu putea fi revocată.

Cei 430 de ani sunt socotiți de când

Dumnezeu i-a confirmat lui Iacob legământul avraamic, pe când Iacob se pregătea să intre în Egipt (Gen. 46:1-4) și se extind și asupra dării legii, la circa trei luni după ieșirea din Egipt.

3:18 Moștenirea trebuie să fie ori prin credință, ori prin fapte, nu prin amândouă. Scriptura arată clar că moștenirea i-a fost dată lui Avraam printr-o promisiune necondiționată. Tot așa este și cu mântuirea. Ea este oferită în dar, fără condiții, fiind exclusă orice idee a necesității săvârșirii unor fapte bune.

C. Scopul legii (3:19-29)

3:19 Ce scop servește atunci legea?

Dacă, așa cum a argumentat Pavel, legea nu a anulat și nu a adăugat condiții la făgăduința făcută de Dumnezeu lui Avraam, **care a fost scopul legii?** Legea a avut menirea de a descoperi păcatul în adevăratul său caracter, de fărădelege. Păcatul existase și înainte de lege, dar omul nu l-a recunoscut ca fărădelege până nu a venit legea. Fărădelegea este călcarea unei legi cunoscute.

Legea a fost dată unei națiuni de păcătoși. Membrii ei nu putea obține niciodată neprihănirea prin păzirea legii, pentru că le lipsea puterea de a asculta de această lege. Legea avea menirea de a le arăta oamenilor că sunt păcătoși nenorociți și astfel să se trezească și să-I ceară lui Dumnezeu ajutorul, pentru ca El să-i poată mântui prin harul Lui. Legământul lui Dumnezeu cu Avraam a fost promisiunea necondiționată a

binecuvântării, în schimb legea a dus numai la blestem. Legea demonstra nevrednicia omului de a primi binecuvântarea gratuită și necondiționată. Dacă omul voia să fie binecuvântat, atunci acest lucru se putea realiza numai prin harul lui Dumnezeu.

Sămânța este Cristos. Prin urmare, legea a fost dată ca măsură temporară până la venirea lui Cristos. Binecuvântarea promisă lui Avraam avea să vină prin Cristos. Un contract încheiat între două părți presupune **un mediator**, un intermediar. Legea presupunea două părți, participante la acest contract: Dumnezeu și Israelul. Moise a îndeplinit rolul de intermediar (Deut. 5:5). Îngerii au fost solii lui Dumnezeu în transmiterea legii către Moise (Deut. 33:2; Ps. 68:17; Fapte 7:53). Participarea lui Moise și a îngerilor ne arată cât de mare era prăpastia dintre Dumnezeu și poporul Său de oameni total nedemni de a sta în prezența Sa.

3:20 Dacă la contract ar fi participat doar

Galateni

707

o singură parte, făcând promisiunea necondiționată, fără să i se ceară nimic celeilalte părți, atunci nu ar mai fi nevoie de un mediator. Faptul că legea cerea un mediator presupune că omul trebuie să-și respecte partea ce-i revine la acest acord. Tocmai în asta consta slăbiciunea legii, căci cerea ascultare de la cei ce nu aveau puterea să asculte. Când **Dumnezeu** i-a făcut făgăduința lui Avraam, El a fost singura parte participantă la contract. Tocmai în asta a constatat tăria promisiunii: totul depindea de Dumnezeu, și nimic nu depindea de om. Nu era implicat nici un mediator, pentru că nu era nevoie de el.¹²

3:21 A dat legea la o parte promisiunile sau le-a luat ea locul? Nicidecum! Dacă ar fi posibil să se dea o lege prin care păcătoșii să poată atinge perfecțiunea cerută de Dumnezeu, atunci negreșit mântuirea ar fi prin pă-zirea legii. În acest caz, Dumnezeu nu L-ar mai fi trimis pe Fiul Lui să moară pentru păcătoși, dacă ar fi putut obține același rezultat într-un mod mai puțin costisitor. Dar legea a avut și *timp* îndelungat, și *oameni* suficienți prin care să demonstreze că nu-i putea mântui pe păcătoși. Așa se explică de ce era „slabă prin carne” (Rom. 8:3). Tot ce putea face legea era să le arate oamenilor starea deznădăjduită în care se aflau și să le imprime adevărul că nu pot fi mântuiți decât prin harul lui Dumnezeu.

3:22 Vechiul Testament arăta că toți oamenii sunt păcătoși, inclusiv cei aflați sub lege. Era nevoie ca omul să fie astfel total convins că este păcătos, pentru ca promisiunea mântuirii, prin credința în Isus Cristos, să le poată fi dată celor care cred. Cuvintele cheie din versetul 22 sunt: **credința, dată și cred**. Nu se pomenește nimic despre necesitatea de a face fapte bune sau de a păzi legea.

3:23 Credința de aici este, desigur, credința creștină. Ea se referă la era inaugurată de moartea, îngroparea, învierea și înălțarea la cer a Domnului Isus, și la predicarea e-vangheliei la Rusalii. Anterior acestei perioade, iudeii erau sub pază, ca și când s-ar fi aflat în închisoare sau în custodie. Ei erau îngrădiți de cerințele legii și întrucât nu le puteau împlini, erau nevoiți să recurgă la credință, pentru a fi mântuiți. Cei aflați sub lege erau astfel încorsetați, până a venit vestea minunată a izbăvirii de sub robia legii, pe care a adus-o evanghelia.

3:24 Legea este înfățișată aici ca un tutore, îngrijitor sau învățător al copiilor.¹³

Se subliniază astfel ideea de predare, de instruire. Legea predă lecțiile privitoare la sfințenia lui Dumnezeu, la păcătoșenia omului și la nevoia de ispășire. Aici termenul este folosit pentru a-l descrie pe cel ce exercită disciplină și supraveghere generală asupra minorilor sau asupra celor nematurizați, necopți.

Cuvintele: **ca să ne aducă** nu se găsesc în textul original, ci au fost adăugați de traducătorii versiunii King James. Dacă omitem acești termeni, versetul ne spune că legea a fost tutorele iudaic **până la Cristos**, adică până la venirea lui Cristos sau având în vedere venirea lui Cristos. Există un sens în care legea a păstrat poporul Israel ca națiune distinctă, deosebită de celelalte, prin toate instrucțiunile privitoare la căsătorie, proprietate, alimentație, etc. Când a venit „credința”, a fost vestită mai întâi acestei națiuni ce fusese păstrată în chip atât de miraculos de-a lungul veacurilor. Îndreptățirea **prin credință** a fost făgăduință pe baza lucrării isprăvite a lui Cristos, Răscumpărătorul.

3:25 Legea este **tutorele**, dar odată primită **credința** creștină, iudeii credincioși **nu mai sunt sub** lege. Cu atât mai puțin Neamurile, în speță, galatenii, care *niciodată* n-au fost sub un tutore! Versetul 24 ne învață ca omul *nu este îndreptățit prin lege*; versetul 25 ne învață că *legea nu este principiul de viață* al celui îndreptățit.

3:26 Observați trecerea de la pronumele „noi” la **voi**.

Referindu-se la iudei cu pronumele „noi”, Pavel a arătat că ei au fost ținuti sub lege până la venirea lui Cristos. Legea i-a menținut ca popor separat, cărora să li se poată vesti mai târziu îndreptățirea prin credință. Când au fost îndreptățiți, ei au încetat de a mai fi sub lege și astfel a încetat și caracterul distinctiv de iudeu. Pronumele **voi** folosit începând din acest punct și până la sfârșitul capitolului îi cuprinde atât pe iudeii mântuiți, cât și pe Neamurile mântuite. Oamenii aceștia **sunt toți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Cristos Isus**.

3:27 Mărturia despre unirea cu **Cristos**, ce are loc la convertire, se dă în apa botezului. Botezul nu face din cineva un membru al trupului lui Cristos sau un moștenitor al împărăției lui Dumnezeu, ci este o identificare publică cu Cristos, numită de Pavel „îm-brăcarea” cu Cristos. După cum un ostaș se proclamă membru al armatei, prin „îmbrăca-rea” uniforme sale, tot așa un credincios se identifică ca unul ce aparține lui Cristos prin **botezul** în apă. Prin acest act public el își

708

Galateni

exprimă pe față, în public supunerea sa față de conducerea și autoritatea lui Cristos. El zugrăvește într-o manieră vizibilă adevărul potrivit căruia este un fiu al lui Dumnezeu.

Este cert că apostolul *nu* sugerează că botezul în apă îl unește pe cineva cu Cristos, căci o atare afirmație ar fi o repudiare flagrantă a tezei de bază, potrivit căreia mântuirea se capătă numai prin credință.

Aici Pavel nu se referă nici la botezul Duhului, care îl așează pe un credincios în trupul lui Cristos (1 Cor. 12:13). Botezul Duhului Sfânt este invizibil, neavând nimic care să corespundă cu „îmbrăcarea” publică cu Cristos.

Acesta este botezul *către (întru)* Cristos (JND). După cum israeliții au fost botezați *către (întru)* Moise, identificându-se cu el ca lider al lor, tot așa credincioșii sunt botezați astăzi *către (întru)* Cristos, semnificând prin aceasta că-L recunosc ca Domn legitim al lor.

Prin botez credinciosul semnifică de asemenea îngroparea trupului și a eforturilor sale de a dobândi nepnhănirea. El semnifică încetarea vechiului mod de viață și începutul celui nou. În botezul cu apă galatenii au mărturisit că au murit cu Cristos și au fost îngropați cu El. După cum Cristos a murit față de lege, tot așa și ei erau morți față de lege, și, prin urmare, nu

mai trebuie să dorească să se afle sub lege, ca principiu călăuzitor în viață. După cum Cristos a desființat, prin moartea Sa, distincția dintre iudeu și ne-iudeu, tot așa și ei au murit față de asemenea deosebiri de ordin național. Ei **s-au îmbrăcat cu Cristos** în sensul că acum trăiesc o viață cu totul diferită — viața lui Cristos. ■ **3:28** Legea făcea distincție între aceste categorii. De pildă, distincția dintre evreu și ne-evreu este subliniată la Deuteronom 7:6; 14:1, 2. În rugăciunea sa de dimineață, iudeul îi mulțumea lui Dumnezeu pentru faptul că nu l-a făcut să fie unul dintre Neamuri, sau sclav sau femeie. **În Cristos Isus** aceste deosebiri dispar, adică, în ce privește principiul acceptării înaintea lui Dumnezeu. Iudeul nu este cu nimic mai acceptabil decât un om dintre Neamuri, un om liber nu este mai privilegiat înaintea lui Dumnezeu decât un sclav, după cum un bărbat nu se bucură de mai multă aprobare decât o femeie. Toți sunt la același nivel, pentru că sunt **în Cristos Isus**.

Versetul acesta nu trebuie însă denaturat, pentru a scoate din el sensuri inexistente. Cât privește viața de zi cu zi (ca să nu mai vor-

bim de slujba din cadrul bisericii), Dumnezeu *recunoaște* distincția dintre bărbat și femeie. Noul Testament conține instrucțiuni concrete adresate fiecărui părti. De asemenea, se adresează separat sclavilor și separat stăpânilor de sclavi. Dar aceste lucruri nu au nici o importanță în ce privește obținerea binecuvântării din partea lui Dumnezeu. Ceea ce contează cel mai mult este să fii **în Cristos Isus**. (Asta se referă la poziția noastră cerească, nu la condiția pământească.) Înaintea lui Dumnezeu iudeul credincios nu este cu nimic superior păgânului convertit! Govett spune: „Toate distincțiile pe care le făcea legea sunt înghițite de mormântul comun pe care l-a asigurat Dumnezeu.” Prin urmare, ce mare greșală și nechibzuință este din partea creștinilor, atunci când încearcă să-și aroge o sfințenie suplimentară, prin impunerea unor distincții pe care Cristos le-a abolit.

3:29 Galatenii fuseseră amăgiți să creadă că ar putea deveni sămânța lui Avraam prin păzirea legii. Pavel le arată că altfel stau lucrurile. Cristos este sămânța lui Avraam; moștenirea făgăduită lui Avraam a fost împlinită în Cristos. Când păcătoșii cred în El, ei devin una cu El. Astfel ei devin **sămânța lui Avraam** și, în Cristos, ei moștenesc toate binecuvântările lui Dumnezeu.

D. Copii și fii (4:1-16)

4:1, 2 Aici avem imaginea unui tată bogat, care intenționează să-i dea fiului său stăpânirea asupra bogăției sale, când acesta ajunge la vârsta maturității. Dar **atâta timp cât el este încă un copil**, statutul de moștenitor este asemenea celui de **sclav**. Lui i se spune în permanență ce trebuie să facă. Apoi are administratori, care au grijă de proprietatea sa și **tutori** care au grijă de persoana sa. Astfel, deși moștenirea este cu siguranță a lui, el nu intră în stăpânirea ei decât atunci când ajunge la maturitate.

4:3 Aceasta era condiția iudeilor sub lege. Ei **erau copii**, legea poruncindu-le ce să facă, ai domnului sclavi. Ei **erau în robie** sub **elementele lumii**, adică principiile elementare ale religiei iudaice. Ceremoniile și ritualurile iudaismului au fost destinate celor care nu-L cunoșteau pe Dumnezeu Tatăl așa cum este El revelat în Cristos. O ilustrație a acestui adevăr o putem găsi în imaginea copilului care învață să scrie folio-sindu-se de cubulețe pe care sunt imprimate litere sau care învață denumirea obiectelor prin intermediul unor ilustrații. Legea era

Galateni

709

plină de umbre și imagini, care făceau apel la simțurile spirituale, prin intermediul unor elemente externe și fizice. Circumcizia este un exemplu elocvent în această privință. Iudaismul era de natură fizică, exterioară și temporară; creștinismul este de natură spirituală, interioară și permanentă. Aceste elemente externe au constituit o formă de **robie** pentru **copii**.

4:4 împlinirea vremii se referă la timpul rânduit de Tatăl Cerească pentru atingerea de către moștenitori a vârstei maturității (vezi v. 2).

În versetul acesta avem, în câteva cuvinte, o afirmație minunată cu privire la Dumnezeu și umanitatea Mântuitorului. El este Fiul etern al lui Dumnezeu; dar el S-a **născut dintr-o femeie**. Dacă Isus nu ar fi fost decât un om, ar fi fost total inutil să se facă afirmația că S-a **născut din femeie**. În definitiv, există o altă cale prin care să se nască un om — orice om? Dar, în cazul Domnului nostru, sintagma este încărcată de sens, constituind o mărturie elocventă a caracterului unic al Persoanei Sale și a caracterului unic al nașterii Sale.

întrucât S-a născut israelit, Domnul a fost, prin urmare, **născut sub lege**. Ca Fiu al lui Dumnezeu, Domnul Isus nu ar fi fost niciodată sub lege, căci El însuși este Cel care a dat legea. Dar, în harul, îngăduitor față de noi, El S-a plasat pe Sine **sub** legea pe care El însuși a creat-o, pentru ca s-o preamărească în viața Sa și să-i aducă blestemul, în moartea Sa.

4:5 Legea le cerea celor ce o încălcau să plătească un preț—prețul morții. Înainte ca Dumnezeu să-i poată aduce pe oameni în poziția minunată de fii, mai trebuia achitat acest preț. Prin urmare, Domnul Isus, venind în lume ca membru al omenirii și al națiunii iudaice, a plătit prețul cerut de lege. Pentru că El este Dumnezeu, moartea sa este infinit de valoroasă, adică întru totul suficientă pentru a asigura plata deplină pentru un număr infinit de mare de păcătoși. Pentru că a fost Om, a putut muri ca înlocuitor al omului, cum spune Govett: „Cristos, prin natură Fiul lui Dumnezeu, a devenit Fiul omului, pentru ca noi, fiind prin natură fii ai omului, să putem deveni fii ai lui Dumnezeu. Ce schimb minunat!”

Atâta timp cât oamenii erau sclavi, ei nu putea fi **fii**. Cristos i-a izbăvit de robia legii, pentru ca ei să fie adoptați **ca fii**.

Observați distincția care se face aici între a deveni *copil* al lui Dumnezeu *și fiu* al lui Dumnezeu

(comparați cu Romani 8:14, 16). Credinciosul se naște în familia lui Dumnezeu în calitate de *copil* (vezi Ioan 1:12), accentul punându-se aici pe realitatea nașterii divine, nu pe privilegiile și responsabilitățile ce decurg din calitatea de fiu. Credinciosul este adoptat în familie cajiw. Fiecare creștin este imediat un fiu, fiind introdus în moștenirea pentru care a fost făcut moștenitor. Astfel instrucțiunile date creștinilor în NT nu presu-pun faza intermediară de infantilitate în rândul sfinților, ci toți sunt tratați ca fii maturi.

Adopțiunea în cultura romană se deosebea de modul în care este concepută în vremea noastră. Astfel noi concepem adopția în sensul că un copil ce aparținea altei persoane devine acum copilul celor care îl adoptă. Dar în NT **adopțiunea** înseamnă a-i așeza pe credincioși în poziția de fii maturi, cu toate privilegiile și responsabilitățile ce le incumbă acea poziție.

4:6 Pentru ca cei ce **sunt fii** ai lui Dumnezeu să-și dea seama de demnitatea poziției ce le-o acordă El, **Dumnezeu a trimis Duhul** Sfânt la Rusalii ca să locuiască în ei. Duhul este Cel care creează în noi conștiința calității de fiu, făcându-i pe sfinți să I se adreseze lui Dumnezeu cu apelativul de **Tată**. „Aba,

Tată" este un termen intim de adresare, folosit de copii în cadrul familiei, combinând termenii aramaic și grec ce denotă substantivul „tată”. Nici un sclav nu se putea adresa capului familiei cu un asemenea apelativ, deoarece acesta era rezervat în exclusivitate membrilor familiei, exprimând dragostea și încrederea ce și-o acordau unii altora. Observați cum prezintă versetul acesta Sfânta Treime: **Duhul, Fiul și Tatăl** — în ordinea aceasta.

4:7 Credinciosul **nu mai** este **rob**; el nu se află sub lege. Acum el este **fiu** al lui Dumnezeu. Întrucât Cristos, ca Fiul lui Dumnezeu, este moștenitorul tuturor bogățiilor lui Dumnezeu, creștinul este și el **moștenitor al lui Dumnezeu prin Cristos**.¹⁴ Tot ce are Dumnezeu îi aparține și credinciosului, prin credință.

În instituțiile rabinice de învățământ ale Israelului contemporan cursanților nu li se permite să citească Cântarea Cântărilor sau Ezechiel 1 până când au împlinit vârsta de patruzeci de ani. Cântarea lui Solomon (cum se numește această carte în engleză, n.tr.), este considerată ca având un conținut sexual prea explicit pentru a putea fi corect înțeles de mintea unor persoane prea tinere iar

710

Galateni

Ezechiel 1 conține o descriere a gloriei Dumnezeului inefabil. Talmudul spune că atunci când o anumită persoană sub patruzeci de ani începea să citească Ezechiel 1, din pagina cărții izbucnea un foc care mistuia acea persoană. Asta ne arată că cineva aflat sub lege nu era considerat un *om* matur până nu a împlinit patruzeci de ani. (Binecunoscutul *bar mitzvah* care are loc la vârsta de treisprezece ani îl face pe un băiat evreu doar „fiu al legământului” — acesta fiind de fapt sensul termenului de „bar mitzvah” — el devenind astfel răspunzător de a păzi legea.) Până la vârsta de patruzeci de ani un bărbat ortodox este considerat un minor.

Nu tot așa stau lucrurile însă cu credincioșii aflați sub har. În clipa în care ei sunt mântuiți, toată moștenirea este pusă la dispoziția lor, ei fiind tratați ca fii și fiice, adulți și maturi, întreaga Biblie fiind pusă la dispoziția lor, ca s-o citească, s-o savureze și s-o îplinească în viața lor. În lumina acestor adevăruri, îndemnul lui Harrison este foarte binevenit:

Copilule mult preaiubit de El: toate lucrurile sunt alte tale, căci așa îți spune El la 1 Corinteni 3:22, 23, ca să te faci să-ți dai seama ce bogății inimaginabil de mari ți-au fost puse la dispozi-

ție, dincolo de puterea ta de pricepere sau imaginație. Gândește-te, de pildă, la univers: al cui este, dacă nu chiar al Lui și al tău! Prin urmare, trăiește ca un rege!¹⁵

4:8 Galatenii fuseseră cândva sub robia idolilor. Înainte de convertirea lor, ei fuseseră păgâni, ce se închinau idolilor de lemn și de piatră — acei **dumnezei** falși. Dar iată că acum ei se lăsau supuși unei noi forme de robie: robia față de lege.

4:9 **Cum** puteau ei să-și scuze purtarea? Ei ajunseseră să-L cunoască pe **Dumnezeu** sau, dacă nu-L cunoșteau la nivelul unei profunde experiențe cu El, cel puțin ei erau **cunoscuți de** El, adică, erau mântuiți. Cu toate acestea, ei se întorceau acum de la puterea și bogățiile Sale (asupra cărora fuseseră făcuți moștenitori) **la** lucrurile **slabe** și sărace, legate de lege, cum ar fi circumci-zia, zilele sfinte și regulile dietetice. Ei se puneau din nou sub **robie** față de lucrurile care nici nu pot mântui, nici nu le pot edifica viața, ci aduc oamenilor numai sărăcie.

Pavel etichetează legea cu toate ceremonialurile drept **slabă și sărăcăcioasă**. Legile lui Dumnezeu fuseseră minunate la vremea lor și la locul lor, dar ele sunt negreșit o

piedică atunci când tind să-L înlocuiască pe Domnul Isus. Este o idolatrie să-I întorci spatele lui Cristos, revenind la lege. ,

4:10 Galatenii respectau calendarul iudaic, cu sabbaturile sale, sărbătorile și **vremurile sale**. Pavel își exprimă teama pentru cei ce susțineau că sunt creștini, continuând însă să încerce să obțină bunăvoința lui Dumnezeu prin respectarea unor ritualuri legaliste: Chiar oamenii nenăscuți din nou pot ține zile speciale și ani. Unii oameni dobândesc o satisfacție deosebită când cred că pot face ceva, cu puterile lor proprii, de a câștiga bunăvoința lui Dumnezeu. Dar asta presupune că omul are tărie în el însuși, și, prin urmare, nu mai are, în această privință nevoie de Mântuitorul.

Dacă Pavel a putut să le scrie în această manieră galatenilor, ce le-ar scrie el atunci celor care își spun creștini în vremea noastră, care caută să obțină sfîntenia prin respectarea legii?

Oare nu ar osândi el tradițiile introduse în cadrul creștinismului prin filiera iudaismului — o preoție ordinară de om, o hirotonire făcută de oameni, apoi toate odăj-diile și veștmintele preoțești, păzirea sabbatului, a locurilor sfinte, folosirea lumânărilor, a „apei sfinte”, ș.a.m.d.?

4:12 Se pare că galatenii uitaseră recunoștința ce i-o arătaseră lui Pavel, când le-a vestit prima oară evanghelia. Dar el li se adresează cu apelativul „Frați”, în pofida eșecurilor lor și a

temerilor nutrite de el cu privire la ei. Pavel fusese iudeu sub lege. Acum, în Crsitos, el era eliberat de lege, liber în Cristos. Prin urmare, el spune: „**Deveniți ca mine** — izbăviți de lege și nemai-trăind sub ea.” Galatenii ne-evrei nu fuseseră niciodată sub lege și nici acum nu se aflau sub lege. Astfel apostolul spune: „**Am devenit ca voi**. Eu, care am fost un iudeu, acum mă bucur de aceeași libertate față de lege ce v-a caracterizat dintotdeauna pe voi, Neamurilor.”

Nu mi-ați făcut nici o nedreptate. Nu se poate stabili ce a vrut Pavel să spună aici. Poate vrea să spună că nu se simțea personal nedreptățit de modul în care s-au purtat față de el. Faptul că s-au îndepărtat de el, alătu-rându-li-se învățătorilor falși, nu era atât de mult o lovitură personală, la adresa apostolului, cât împotriva adevărului lui Dumnezeu și astfel o lovitură împotriva lor înșiși.

4:13 Evanghelia a fost **mai întâi predicată în neputința trupului.**³ Dumnezeu adesea se folosește de instrumente slabe, disprețuite și sărace pentru a realiza lucrarea

Galateni

711

Sa, pentru ca gloria să fie a Lui, și nu a omului.

4:14 Boala lui Pavel a fost o **încercare** pentru el și pentru cei ce-l ascultau. Dar galatenii nu l-au respins din cauza înfățișării sale fizice sau datorită vreunui impediment al vorbirii.

Dimpotrivă, l-au **primit ca pe un inger al lui Dumnezeu**, adică ca pe un sol trimis de Dumnezeu și **chiar ca pe Cristos Isus** însuși. Întrucât el îl reprezenta pe Domnul, galatenii l-au primit ca și cum L-ar fi primit pe Domnul (Mat. 10:40). Ei au acceptat mesajul lui Pavel ca pe însuși cuvântul lui Dumnezeu. Asta ar trebui să fie de învățăminte pentru toți creștinii cu privire la felul cum îi tratează pe solii Domnului. Când îi primim cu căldură, îl primim chiar pe Domnul Isus în același fel (Luca 10:16).

4:15 Când au auzit ei prima oară evanghelia, au recunoscut extraordinar de marea **binecuvântare** pe care a adus-o aceasta inimilor lor. Atât de mare a fost aprecierea lor încât și-ar fi dat și ochii din cap pentru Pavel, dacă acest lucru ar fi fost posibil (S-ar putea deduce de aici că „țepușul din carnea” lui Pavel ar fi fost o boală de ochi.) Ce s-a întâmplat între timp cu acest sentiment de recunoștință? Din nefericire, s-a evaporat ca rouă dimineții.

4:16 Cărui fapt se datorează schimbarea atitudinii lor față de

Pavel? Doar predica același mesaj, luptându-se din răspuțeri pentru **adevărul** evangheliei. Dacă asta 1-a făcut să devină **dușmanul** lor, atunci poziția lor era într-adevăr periculoasă.

E. Robie sau libertate (4:17-5:1)

4:17 Motivele care-i animau pe învățătorii falși se deosebeau de ale lui Pavel: ei doreau să-și facă adepți, pe când Pavel era interesat de bunăstarea spirituală a galateni-lor (4:17-20).

Învățătorii falși erau foarte zeloși în eforturile lor de a câștiga afecțiunea galatenilor, dar motivele lor erau nesincere. Ei **vor**

să vă dezlipească de noi. Iudaizatorii doreau să-și

dezlipească pe galateni de apostolul Pavel și de ceilalți

învățători. Ei doreau să-și facă adepți, căutând să formeze o sectă, în acest sens. Stott ne avertizează în această privință:

„Când creștinismul este transformat într-o robie față de regulamente și obligații, victimele acestei robii devin supuși orbi ai învățătorilor lor, întocmai ca în Evul Mediu.”¹⁷

4:18 Pavel spune, în realitate: „Nu mă deranjează că alții se preocupă atâta pentru voi, chiar dacă eu nu sunt în mijlocul vostru,

atâta timp cât fac asta din motive curate și pentru o cauză **bună**.

4:19 Adresându-se galatenilor cu apelativul **copilași**, Pavel vrea să le aducă aminte că el este cel ce i-a adus la Cristos, el, care trece acum din nou prin durerile nașterii din pricina lor, dar nu în privința mântuirii lor, ci pentru ca Cristos să ia chip în ei. Transformarea noastră după chipul lui Cristos—iată care este obiectivul deplin urmărit de Dumnezeu în viața copiilor Săi! (Ef. 4:13; Col. 1:28).

4:20 Versetul acesta ar putea însemna că Pavel era nedumerit cu privire la adevărata stare în care se găseau galatenii.

Abaterea lor de la adevăr îi strecurase **îndoieli** în suflet. Acum el dorea să-și poată **schimba** tonul, vorbind despre ei cu certitudine și convingere. Sau poate că era perplex cu privire la reacția avută de ei față de Scrisoarea sa. De aceea, ar fi preferat să stea de vorbă cu ei în persoană, putând astfel să se exprime mai bine, schimbând **tonul** vocii sale. Dacă vor fi receptivi la muștrările lui, el va da dovadă de îngăduință. Dar dacă se vor semeți și răzvrăti, atunci apostolul ar putea adopta o atitudine de asprime. Așa cum stăteau lucrurile însă, apostolul era perplex, căci nu avea cum să știe care va fi reacția lor la mesajul transmis de el.

Întrucât învățătorii iudei făcuseră atâta caz de Avraam,

insistând că credincioșii trebuie să-i urmeze exemplul, tăindu-se împrejur, Pavel se referă acum la aspecte din familia lui Avraam, pentru a demonstra că le-galismul înseamnă sclavie și că nu poate fi amestecat cu harul.

Dumnezeu îi promisese lui Avraam că va avea un fiu, în pofida faptului că atât el, cât și Sara erau prea înaintați în vârstă — omeneste vorbind — pentru a mai avea copii. Avraam l-a crezut pe Dumnezeu și astfel a fost îndreptățit (Gen. 15:1-6). La câțva timp după aceea, Sara, tot așteptând să primească fiul promis, a căzut în descurajare și astfel i-a propus lui Avraam să aibă un copil de la roaba ei, Hagar. Avraam i-a urmat sfatul și astfel s-a născut Ișmael, care nu era moștenitorul promis de Dumnezeu, ci fiul nerăbdării, camalității și lipsei de încredere a lui Avraam (Gen. 16).

Apoi, pe când Avraam avea o sută de ani, s-a născut Isaac, copilul făgăduinței. Evident nașterea aceasta a fost miraculoasă, căci a devenit posibilă numai prin puterea măreață a lui Dumnezeu (Gen. 21:1-5). Cu prilejul ospățului tradițional, marcând înțăr-

712

Galateni

carei lui Isaac, Sara 1-a văzut pe Ișmael bătându-și joc de fiul ei. Prin urmare, i-a poruncit lui Avraam să-1 alunge pe Ișmael împreună cu mama lui din casa lor, spunând: „Fiul acestei roabe nu va fi moștenitor cu fiul meu, adică cu Isaac” (Gen. 21:8-11). Acesta e fondul pe care proiectează acum apostolul argumentarea sa.

4:21 Legea din versetul acesta e folosită în două sensuri diferite. Primul se referă la lege ca mijloc de a atinge sfințenia iar al doilea la cărțile Vechiului Testament privitoare la lege (Geneza la Deuteronom), în special Geneza. Pavel spune: **„Spuneți-mi voi, care doriți să** obțineți bunăvoința lui Dumnezeu prin păzirea legii, **n-ascultați voi** în realitate de mesajul **legii?”**

4:22, 23 Cei doi fii au fost Ișmael și Isaac. Roaba a fost Hagar iar femeia liberă a fost Sara. Ișmael s-a născut ca urmare a intervenției intrigante a lui Avraam. Pe de altă parte, Isaac i-a fost dat lui Avraam prin **făgăduința** lui Dumnezeu.

4:24 Istoria aceasta din VT este **simbolică**, având un sens mult mai profund decât cel aparent. Adevărata semnificație a evenimentelor nu este enunțată explicit, ci subînțeleasă. Astfel, istoria lui Isaac și Ișmael reprezintă un profund adevăr spiritual, pe care Pavel începe acum să-1 explice.

Cele două femei reprezintă **două legă-minte: Hagar** legământul legii, și Sara, legământul harului. Legea a fost dată pe **Muntele Sinai**. Ciudat este că termenul „Hagar” (în versiunea română: „Agar”, n.tr.) înseamnă în limba arabă: „stâncă” iar arabii numesc Muntele Sinai „Stânca”.

4:25 Legământul dat la **Sinai** a produs sclavie; astfel **Hagar**, roaba, a fost un tip reprezentativ al legii. **Hagar** reprezintă **Ierusalimul**, capitala națiunii ebraice și centrul israeliților nemântuiți, care mai căutau să capete neprihănirea prin păzirea legii. Aceștia, împreună **cu copiii** și urmașii lor, sunt **în robie**. A fost o caracterizare usturătoare ca Pavel să-i lege pe israeliții necredincioși cu Hagar, mai degrabă decât cu Sara, și cu Ișmael, mai degrabă decât cu Isaac.

4:26 Capitala celor îndreptățiți prin credință este **Ierusalimul** ceresc — **mama** tuturor credincioșilor, atât evrei, cât și ne-evrei.

4:27 Citatul acesta din Isaia 54:1 este o prezicere, potrivit căreia copiii cetății cerști vor fi mai numeroși decât cei ai Ierusalimului pământesc. Sara a fost femeia ce fusese de atâta timp **stearpă**. Hagar a fost femeia **care are soț**. În ce fel trebuie să înțelegem triumful final al Sarei sau al Ierusalimului ceresc? Răspunsul este că în ceata **copiilor** făgăduinței se află toți — și Neamuri, și iudei — care se apropie de Dumnezeu prin credință, fiind **mult mai mulți** decât copiii lui Hagar, care rămân sub lege.

4:28 Adevărații credincioși sunt născuți nu din voia omului ori din voia cărnii, ci a lui Dumnezeu. Nu descendența naturală este cea care contează, ci nașterea divină miraculoasă prin credința în Domnul Isus.

4:29 Ișmael și-a bătut joc de Isaac și așa a fost întotdeauna: cei născuți din carne i-au **persecutat** pe cei **născuți din Duhul**. Gân-diți-vă la suferințele îndurate de Domnul nostru și de apostolul Pavel din partea celor nemântuiți. Poate ni s-ar părea o scăpare neînsemnată faptul că Ișmael și-a bătut joc de Isaac, dar Scriptura consemnează această infracțiune iar Pavel vede în ea un principiu ce stă în picioare și astăzi: vrăjmășia dintre **carne (firea veche)** și **Duhul**.

4:30 Prin urmare, galatenii sunt îndemnați să se întoarcă la Scriptură, unde vor găsi verdictul. Legea și harul nu pot fi amestecate; este cu neputință să moștenești binecuvântările lui Dumnezeu pe baza meritelor omenești sau ale eforturilor firii.

4:31 Cei ce și-au pus încrederea în Cris-tos nu au nici o

legătură cu legea, ca mijloc de obținere a bunăvoinței divine. Ei sunt copii ai femeii libere, urmând condiția socială a mamei lor.

5:1 Ultimul verset din capitolul 4 descrie poziția credinciosului: el este liber! Primul verset din capitolul 5 se referă la practica creștinului: el trebuie să trăiască ca un om **liber**! Aici avem o foarte elocventă ilustrare a deosebirii dintre lege și har. Legea ar spune: „Dacă vă veți dobândi libertatea, veți fi liberi.” Dar harul spune: „Ați fost eliberați, cu prețul extraordinar de mare al morții lui Cristos. În semn de recunoștință față de El, trebuie să **rămâneți deci tari în libertatea cu care v-a eliberat Cristos și să nu vă supuneți iarăși sub jugul robiei.**”

Legea poruncește, dar nu-ți dă și puterea de a duce la îndeplinire porunca. Harul asigură ceea ce cere legea, învrednicindu-1 apoi pe om să trăiască o viață pe măsura poziției pe care o ocupă, prin puterea Duhului Sfânt, răsplătindu-1 pentru că face acest lucru.

După cum s-a exprimat C. H. Mackintosh: „Legea cere tărie de la cel total lipsit de tărie, blestemându-1 dacă nu face dovada

Galateni

713

acestei țării. Evanghelia dă tărie celui care nu are nici o tărie, binecuvântându-1 atunci când o manifestă.”¹⁸

„Aleargă, Ioane, și trăiește!” — poruncește legea. Dar apoi nu mi dă nici picioare, nici mâini. Cu mult mai bună este vestea pe care mi-o aduce evanghelia, căci mă și înnaripează, când mă îndeamnă să zbor!

III. PRACTICĂ: PAVEL APĂRĂ LIBERTATEA CREȘTINĂ ÎN DUHUL (5:2-6:18)

A. Pericolul legalismului (5:2-15)

5:2 Legalismul anulează orice valoare pe care ar putea-o avea Cristos pentru noi. Iudaizatorii insistau asupra necesității credincioșilor dintre Neamuri de a fi **circumciși**, dacă vor să fie mântuiți. Dar Pavel, vorbind cu autoritatea sa de apostol, insistă că dependența de circumcizie ar însemna a-L face pe Cristos să nu le folosească la nimic, cum arată și Jack Hunter: În situația galatenilor, circumcizia nu era o operație chirurgicală, nici o simplă împlinire a unui ritual religios, ci reprezenta un sistem de mântuire prin săvârșirea de fapte bune. El proclama o evanghelie a eforturilor omenești, fără hani divin. Era înlocuirea harului cu legea sau a lui Cristos cu Moise. Căci a adăuga la Cristos însemna a lua din Cristos.

Cristos suplimentat însemna Cristos înlocuit. Cristos este singurul Mântuitor — unic și exclusiv. Circumcizia însemna excizie de la Cristos.¹⁹

5:3 Legalismul le cerea oamenilor **să împlinească toată legea**. Oamenii aflați sub lege nu-și pot permite să accepte doar poruncile ușor de îndeplinit, respingându-le pe cele dificile. Dacă cineva se străduiește să-I fie plăcut lui Dumnezeu prin circumcizie, atunci are obligația de a **împlini toată legea**. Astfel fie cineva se află cu totul sub lege, fie nu este deloc sub lege. Evident, dacă este cu totul sub lege, Cristos nu este de nici un folos pentru el. Domnul Isus este nu numai Mântuitorul *complet*, ci și Mântuitorul *exclusiv*. Pavel nu se referă în acest verset la unii care vor fi fost circumciși în trecut, ci doar la cei ce ar putea să se supună acestui ritual în viitor, din dorința de a se bucura de o îndreptățire mai completă. El se adresează doar celor care susțineau că pentru a putea fi acceptat de Dumnezeu, cineva trebuie să păzească legea.

5:4 Legalismul înseamnă abandonarea lui **Cristos** ca singura nădejde a neprihănirii. Versetul acesta a trezit vii dezbateri și s-au oferit o sumedenie de interpretări, care se pot împărți, în general, în trei categorii, după cum urmează:

1. Mulți susțin că Pavel ar afirma aici că este posibil ca cineva să fie mântuit cu adevărat, dar după aceea să cadă în păcat și, prin urmare, să cadă din har, fiind pierdut pe veci. Această doctrină a ajuns să fie cunoscută sub denumirea de „căderea din har”.

Noi credem însă că o atare interpretare nu poate sta în picioare, din două motive principale: mai întâi, versetul acesta nu descrie persoanele mântuite care cad în păcat. În realitate, nici nu se pomenește deloc despre căderea în păcat. Mai degrabă, versetul se referă la cei care trăiesc o viață morală, respectabilă și dreaptă, sperând că vor fi mântuiți prin aceasta. Astfel pasajul are efectul de bumerang asupra celor care susțin teoria căderii din har. Aceștia propagă învățătura potrivit căreia un creștin trebuie să țină legea, să trăiască o viață desăvârșită și să se abțină de la păcătuire, pentru a putea rămâne mântuit. Dar Scriptura arată răspicat că cei ce caută să fie îndreptățiți prin faptele legii sau prin eforturi proprii sunt cei care **au căzut din har**.

În al doilea rând, interpretarea aceasta contrazice mărturia consecventă și uniformă a Noului Testament, potrivit căreia

adevăratul credincios în Domnul Isus Cristos este mântuit pe vecie, că nici o oaie a lui Cristos nu va pieri și că mântuirea depinde întru totul de lucrarea isprăvită a Mântuitorului, și nu de jalnicele eforturi ale omului (Ioan 3:16, 36; 5:24; 6:47; 10:28).

2. O a doua interpretare a versetului 4 din capitolul 5 este că acesta s-ar referi la cei ce au fost inițial mântuiți prin credința în Domnul Isus, dar care după aceea s-au așezat pe ei înșiși din nou sub lege, pentru a-și păstra în continuare mântuirea sau pentru a atinge sfințenia. Cu alte cuvinte, ei au fost mântuiți prin har, dar acum caută să se păstreze mântuiți prin lege. În cazul acesta, a cădea din har înseamnă, după cum se exprimă Philip Mauro: „a se întoarce de la calea lui Dumnezeu, prin care El își desăvârșește sfinții prin lucrarea Duhului în ei, și a căuta să realizeze acea lucrare prin împlinirea unor ritualuri și ceremonii externe, pe care le pot împlini atât oamenii firești, cât și sfinții lui Dumnezeu.”

Această concepție este nebiblică, mai

714

Galateni

întâi pentru că versetul în cauză nu-i descrie pe creștinii care caută sfințenia sau sfințirea, ci mai degrabă pe cei nemântuiți, care caută *îndreptățirea* prin păzirea legii. Observați ordinea cuvintelor: **Voi, care căutați să fiți îndreptățiți prin lege.** Și în al doilea rând, această explicare a versetului presupune posibilitatea ca cei mântuiți să poate fi ulterior despărțiți de Cristos. Or, această opinie este contrară concepțiilor corecte cu privire la harul lui Dumnezeu.

3. A treia interpretare este că Pavel s-ar referi aici la oameni care ar declara că sunt creștini, nefiind în realitate mântuiți. Că acești oameni caută să fie îndreptățiți prin păzirea legii. Or apostolul le spune că nu pot avea doi mântuitori, ci că trebuie să aleagă între Cristos și lege. Dacă vor alege legea, atunci vor fi despărțiți de Cristos, ca singura lor nădejde posibilă de neprihănire; în cazul acesta ei **au căzut din har.** Hogg și Vine exprimă foarte clar acest adevăr:

Cristos trebuie să fie ori totul, ori nimic pentru om. Domnul nu acceptă nici o încredere împărțită, nici o loialitate înjumătățită. Omul care este îndreptățit prin harul Domnului Isus Cristos este un creștin; omul care caută să fie îndreptățit prin faptele legii nu este.²⁰

5:5 Apostolul arată că nădejdea credinciosului adevărat se

deosebește foarte mult de aceea a legalistului. Creștinul așteaptă **nădejdea neprihănirii**. El își pune nădejdea în acel timp când Domnul va veni, când va primi trupul slăvit și când nu va mai păcătui. Observați că nu se spune că creștinul nădăjduiește în neprihănire, întrucât deja el are o poziție neprihănită înaintea lui Dumnezeu, prin Domnul Isus Cristos (2 Cor. 5:21). Dar el așteaptă clipa când va fi deplin neprihănit în el însuși. El nu speră să realizeze acest lucru prin vreun lucru pe care-l poate face el însuși, ci mai degrabă **prin Duhul** și **prin credință**. Duhul Sfânt va face toate acestea iar credinciosul va privi doar la Dumnezeu, prin credință așteptând ca El să le îndeplinească în viața lui. Pe de altă parte, legalistul speră să dobândească neprihănirea prin propriile sale fapte, prin păzirea legii sau prin îndeplinirea unor ritualuri religioase. Este însă o nădejde deșartă, pentru că neprihănirea nu se poate dobândi în acest fel.

Observați că Pavel folosește pronumele **noi** în acest verset, referindu-se la adevărații creștini, pe când în versetul 4 el a folosit pronumele „voi”, referindu-se la cei ce caută îndreptățirea prin lege.

5:6 Legalismul nu ajută la nimic. în cel privește pe cel ce este **în Cristos Isus** (adică cel ce este creștin), **circumcizia** nu-l face cu nimic mai bun, după cum **necircumcizia** nu-l face mai rău. Ceea ce caută Dumnezeu în credincios este **credința care lucrează prin dragoste**. **Credința** este totala bizuire pe Dumnezeu. **Credința** nu stă cu mâinile în sân, ci se manifestă prin slujirea plină de abnegație pentru Dumnezeu și pentru om. Motivația care stă la baza unei asemenea slujiri este **dragostea**. Astfel, **credința** lucrează **prin dragoste**, fiind îmboldită de **dragoste**, nu de lege. Este un adevăr întâlnit de multe ori în Scriptură—că pe Dumnezeu nu-L interesează ritualurile, ci realitatea unei vieți trăite cu evlavie.

5:7 Legalismul este neascultare de adevăr. Galatenii porniseră bine în viața creștină, dar cineva **le-a tăiat calea**, împiedicându-i. Desigur, este vorba de iudaizatori, de legalisti, de acești apostoli falși. Acceptând învățăturile lor eronate, sfinții s-au făcut vinovați de neascultare față de **adevărul** lui Dumnezeu.

5:8 Legalismul nu este o învățătură divină. **înduplecarea** înseamnă în acest context crezul sau doctrina. **Ce! care vă cheamă** se referă la Dumnezeu. Astfel crezul potrivit căruia circumcizia și păzirea legii ar trebui adăugate la credința în

Cristos nu vine de la Dumnezeu, ci de la diavolul.

5:9 Legalismul nu face altceva decât să conducă la și mai mult rău. **Aluatul** în Scriptură este un simbol permanent al răului. Aici se referă la doctrina rea a iudaizatorilor. Tendința naturală a **aluatului** sau drojdiei de a afecta toată făina cu care vine în contact este folosită aici pentru a arăta că **puțină** învățătură greșită va conduce, în mod inevitabil, la și mai multă rătăcire. Răul nu stă niciodată pe loc, pentru că în permanență trebuie să-și apere minciunile cu altele noi. Legalismul este ca usturoiul: efectul său este foarte puternic. Nici o fărâmbă nu poate fi considerată „doar puțin”. Dacă o mână de oameni din biserică susțin o învățătură falsă, ei vor face și mai mulți adepți, dacă nu vor întâmpina o acțiune aspră de combatere.

5:10 Legalismul aduce judecată asupra celor care îl propagă. Pavel era încrezătorcă galatenii vor respinge învățăturile false. Încrederea lui era în Domnul, care ar putea însemna că Domnul i-a dat lui Pavel asigurări în această privință. Sau, cunoscându-L pe Domnul atât de bine, el era sigur că

Galateni

715

Marele Păstor avea să readucă în staul oițele rătăcite, poate chiar prin Scrisoarea pe care Pavel tocmai le-o scria.

Cât privește pe învățătorii falși, ei aveau să fie pedepsiți de Dumnezeu. Este un lucru grav să fii pedepsit de Dumnezeu. Este lucru grav să propagi o învățătură greșită, prin care să ruinezi o biserică (1 Cor. 3:17). Este însă și mai grav să-i înveți pe oameni că beția este permisă, decât să fii tu însuși bețiv, întrucât învățătorul fals va face o mulțime de adepți ca el.

5:11 Legalismul anulează **poticnirea crucii**. Pavel răspunde acum acestei acuzații absurde, potrivit căreia el însuși ar fi predicat, uneori, despre necesitatea circumciziei. El continuă să sufere prigoane din partea iudeilor. Aceste prigoane ar înceta însă ca prin minune, dacă el ar consimți să predice **circumcîzia**, pentru că asta ar însemna că a renunțat la predicarea **crucii**. Crucea este **o pricină de poticnire** pentru om, ofensându-l și făcându-l să se poticnească, deoarece îi spune că nu poate face nimic pentru a dobândi singur neprihănirea. Ea nu acordă nici un loc firii vechi și eforturilor ei, ci pune capăt faptelor omului. Dacă Pavel ar începe să predice mântuirea prin fapte, susținând necesitatea circumciziei, atunci ar însemna că dă la o parte întreg sensul crucii.

5:12 Dorința apostolului este ca cei ce-i tulburau pe galateni să se taie pe ei înșiși — ea putând fi interpretată textual, în sensul că el dorea ca ei să se castraze. Ei erau atât de zeloși în a mânuși cuțitul pentru a-i tăia pe alții împrejur. Ce-ar fi dacă cuțitul ar face acum din ei înșiși eunuci! Probabil este preferabil să interpretăm la figurat aceste cuvinte. Cu alte cuvinte, Pavel dorește ca învățătorii falși să fie tăiați, sau îndepărtați, cu totul de galateni.

Evangeliei harului i s-au adus întotdeauna acuzații că le-ar permite oamenilor să trăiască cum vor. Oamenii spun: „Dacă mântuirea este în exclusivitate prin credință, atunci nu mai există nici un control asupra conduitei persoanei respective în urma mântuirii.” Dar apostolul se grăbește să precizeze că libertatea creștină nu înseamnă libertinism sau mână liberă să păcătuim. Norma după care se călăuzește credinciosul este viața Domnului Isus iar dragostea lui Cristos îl constrânge să urască păcatul și să iubească sfințenia.

Poate că era foarte necesar ca Pavel să-și avertizeze cititorii împotriva libertinismului, în acest punct. Când oamenii s-au aflat sub

jugul legii atâtă amar de timp, primind dintr-odată libertatea, există întotdeauna pericolul de a trece de la o formă extremă de robie la una de totală nepăsare. Echilibrul corect este cea libertate care se află între lege și libertinism. Creștinul este liber față de lege, dar nu fărâdelege.

5:13 Libertatea creștină nu permite păcatul, ci mai degrabă îl încurajează pe creștin să slujească din dragoste. **Dragostea** este văzută ca motivația tuturor manifestărilor comportamentului creștin, pe când sub lege motivația era teama de pedeapsă. Findlay spune: „Robii iubirii sunt adevărații oameni liberi.”

Libertatea creștinului este *în Cristos Isus* (2:4) și asta exclude orice gând posibil că ar putea include și libertatea de a păcătui. Nu avem voie niciodată să transformăm libertatea de care ne bucurăm într-o bază de plecare a unor operațiuni desfășurate **în folosul firii vechi**. După cum o armată invadatoare va căuta să cucerească un cap de pod, folo-sindu-1 ca bază de operațiuni pentru alte cuceriri, tot așa și firea veche va utiliza numai puținică libertate pentru a-și extinde teritoriul. O manifestare justă a libertății noastre este aceasta: „Faceți-vă obiceiul să vă fiți unii altora robi.” Cum spune și A. T. Pierson:

Adevărata libertate se găsește doar în ascultarea de constrângerile îndreptățite. Un râu are libertatea de a curge doar în limitele impuse de malurile sale, căci tară acestea s-ar dispersa, devenind o mlaștină de apă stătătoare, urât mirositoare. Planetele, dacă nu ar fi controlate de legi precise, și-ar aduce propria lor distrugere și aceea a universului. Aceeași lege care ne îngrădește pe noi, ținându-ne în staul, îi îngrădește pe alții, ținându-i afară. Constrângerile care impun reguli libertății noastre îi asigură, în același timp, continuitatea și protecția ei. Nu controlul, ci controlul necesar, și ascultarea noastră benevolă de acest control, ne fac oameni liberi.²¹

5:14 La început, se pare ciudat că Pavel introduce aici **legea**, după ce pe tot parcursul epistolei a subliniat că credincioșii nu se află sub ea. El nu-și îndeamnă cititorii să revină la lege, ci arată că ceea ce cerea legea, dar nu putea produce, este tocmai ceea ce decurge din exercitarea libertății creștine.

5:15 Legalismul conduce numai la certuri, așa cum s-a întâmplat și în Galatia. Ce ciudat să vedem aici oameni care doreau să se întoarcă sub lege! Legea le cere însă să-și

716

Galateni

iubească semenii. Dar în realitate s-a întâmplat tocmai pe dos, ei angajându-se în ciorovăieli și sfâșiindu-se unii pe alții.

Această comportare izvorăște din firea veche, căreia legea îi dă teren de afirmare și de pe baza căreia acționează.

B. Puterea sfințeniei (5:16-25)

5:16 Credinciosul trebuie să **umblă în Duhul**, nu în firea veche. A umbla în (sau prin) **Duhul** înseamnă a-l lăsa să-și facă voia în viața noastră. Înseamnă a rămâne în părtășie cu El. A lua decizii în lumina sfințeniei Lui. Înseamnă a fi preocupat cu Cristos, întrucât lucrarea Duhului este de a-1 angaja pe credincios, făcându-l să se preocupe cu Domnul Isus. Când **umblăm în Duhul** astfel, **firea veche** sau viața eului este tratată ca și când ar fi moartă. Noi nu ne putem preocupa în același timp și cu Cristos, și cu păcatul, cum spune Scofield: Problema vieții creștine se bazează pe faptul că atâta timp cât creștinul trăiește în lumea aceasta el este, ca să spunem așa, alcătuit din doi pomi: pomul vechi al firii și pomul nou, al naturii divine, sădit de nașterea din nou. Problema constă în a ști cum să menții pomul vechi în stare de nerodnicie, făcând, în schimb, pomul nou să ducă roade îmbelșugate. Problema este rezolvată prin umblarea în Duhul.²²

Versetul acesta și cele următoare arată că **firea veche** este încă prezentă în creștin, ideea eradicării naturii păcătoase din creștin fiind astfel infirmată.

5:17 Duhul și firea veche sunt într-un permanent conflict.

Dumnezeu ar fi putut elimina din credincioși firea lor veche, la convertirea lor, dar El nu a găsit cu cale să procedeze așa. De ce? Pentru că a dorit să le amintească în permanență de slăbiciunea lor și să-i țină mereu într-o stare de bizuire pe Cristos, Preotul și Avocatul lor; și să-i facă să-L laude neîncetat pe Cel care a mântuit niște bieți viermi ca ei. În loc să elimine natura veche, Dumnezeu ne-a dat Duhul lui Sfânt, care să locuiască în noi. Duhul lui Dumnezeu și firea noastră veche sunt în război permanent și vor continua să rămână în această stare de război, până când vom fi duși acasă. Partea credinciosului în acest conflict este de a ceda în fața Duhului, de a lăsa să se predă.

5:18 Cei ce sunt călăuziți de Duhul **nu sunt sub lege**.

Versetul acesta ar putea fi înțeles în două feluri: mai întâi, în sensul că

sintagma: **călăuziți de Duhul** îi descrie pe toți creștinii. Prin urmare, nici un creștin nu se află sub lege, și nu se bizuie pe propriile sale eforturi. **Duhul** este Cel care se împotrivesc impulsurilor rele din lăuntrul lor, nu ei înșiși. De asemenea, a fi **călăuzit de Duhul** înseamnă a fi ridicat deasupra firii vechi, preocupându-te cu Domnul. Când cineva este astfel preocupat, el nu se mai gândește la lege sau la firea veche. Duhul lui Dumnezeu nu-i călăuzește pe oameni să considere legea un mijloc de îndreptățire, ci le îndreaptă privirile spre Cristos Cel înviat, ca singurul temei de acceptare înaintea lui Dumnezeu.

5:19-21 Am arătat deja că legea apelează la energia firii vechi. Ce fel de **fapte** produce natura omenească căzută? Nu este deloc greu să identificăm **faptele firii vechi**, căci acestea sunt **evidente** pentru toți. **Adulterul**²³ este infidelitatea în relația căsniciei. **Desfrânarea** este întreținerea de relații sexuale nelegitime. **Necurăția** este decăderea morală, senzualitatea. **Destrăbălarea** este conduita nerușinată din care lipsește stăpânirea de sine. **Idolatria** nu este doar închinarea la idoli, ci și imoralitatea ce însoțește această închinare în fața demonilor. **Vrăjitoriile** se referă la artele magice, termenul din greacă fiind înrudit cu drogurile (*pharmakeia*). Întrucât vrăjitoria presupunea folosirea drogurilor, termenul a ajuns să însemne întreținerea de raporturi cu duhuri rele sau rostirea

unor incantații magice. Aici ar putea fi incluse și superstițiile sau „ghinionul” și toate celelalte de acest fel. **Vrăjmășiile** înseamnă sentimentele de ură și răutate față de alte persoane. **Certurile** sunt discordiile, cioro-văielile, neînțelegerile. **Geloziile** se referă la absența încrederii, la suspiciuni. **Mânia** se referă la **izbucnirile** sau accesele de mânie și supărare. **Ambițiile egoiste** sunt strădaniile egoiste de a fi „numărul unu”, chiar în detrimentul altora. **Disensiunile** sunt dezbinările provocate de dezacorduri. **Ereziile** sunt sectele create de oameni tari la cerbice. **Invidia** este nemulțumirea manifestată față de succesul sau prosperitatea altora. **Uciderile**²⁴ se referă la omorârea nelegitimă a altora. **Beția** se referă la starea de ebrietate cauzată de consumul băuturilor alcoolice. **Petrecherile dezmațate** sunt adunările zgomotoase pentru a se distra, însoțite de beție.

Pavel își avertizează cititorii, cum le-a mai spus deja, **că cei ce practică asemenea lucruri nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu**. Pasajul acesta nu ne învață că **Galateni**

717

un bețiv nu poate fi mântuit, ci ne spune că cei a căror viață este *caracterizată* de toate lucrurile care alcătuiesc lista faptelor firii vechi nu sunt mântuiți.²⁵

Cum se face că Pavel le scrie în această manieră bisericilor alcătuite din creștini? Motivul este că nu toți cei ce afirmă că sunt mântuiți sunt copii adevărați ai lui Dumnezeu. Astfel, pretutindeni în Noul Testament Duhul Sfânt adesea însoțește prezentarea unor minunate adevăruri spirituale de cele mai solemne avertismente la adresa celor care rostesc numele lui Cristos.

5:22, 23 Este semnificativ faptul că apostolul face distincție între *faptele* firii vechi și **roadă Duhului**. Faptele sunt produse de energia omului. **Roadă** crește în măsura în care ramura rămâne atașată de viță (Ioan 15:5). Este aceeași deosebire dintre o fabrică și o grădină. Observați că **roadă** este la singular, nu la plural. Duhul Sfânt produce un singur fel de **roadă**, adică transformarea după chipul lui Cristos. Toate virtuțile enumerate acum descriu viața copilului lui Dumnezeu. Dr. C. I. Scofield a subliniat că fiecare dintre ele este străină pe solul inimii omenești.

Dragostea este exact ceea ce este Dumnezeu și ceea ce trebuie să fim și noi. Este minunat descrisă la întâi Corinteni

13, fiind enunțată în toată plinătatea pe crucea Calvarului.

Bucuria este mulțumirea și satisfacția față de Dumnezeu și felul în care se poartă cu noi. Cristos a etalat-o la Ioan 4:34.

Pacea ar putea cuprinde și pacea lui Dumnezeu, și relațiile de armonie dintre creștini. În ce privește pacea în viața

Răscumpărătorului, vezi Luca 8:22-25. **îndelunga răbdare** este răbdarea în suferințe, în momente agasante și în prigoane.

Exemplul suprem îl găsim la Luca 23:34. **Bunătatea** este blândețea și gingășia arătată față de alții, poate cel mai bine exemplificată în atitudinea Domnului față de copii (Marcu 10:14).

Facerea de bine este bunătatea arătată altora, concretizată prin fapte de bunătate. Pentru a vedea facerea de bine în acțiune, nu trebuie decât să citim Luca 10:30-35.

Credincioșia ar putea însemna încrederea în Dumnezeu, încrederea în frații și surorile noastre de credință, fidelitatea sau probitatea. Probabil că probitatea este sensul cel mai exact avut în vedere aici. **Blândețea** este ocuparea locului smerit, așa cum a procedat Isus când a spălat picioarele ucenicilor (Ioan 13:1-17). **Stăpânirea de sine** înseamnă literalmente să te abții, să te stăpânești, mai cu seamă în

pravința sexualității. Viața noastră trebuie să fie disciplinată. Poftele, patimile, apetiturile și nervii trebuiesc toate stăpânite. Apoi trebuie să practicăm moderația, după cum arată și Samuel Chadwick:

în engleza lapidară a cotidianelor engleze pasajul acesta sună cam așa: roadă Duhului este o dispoziție plină de afecțiune și dragoste; un duh radiind de bucurie și un temperament voios; o minte liniștită și o comportare așezată; o răbdare îngăduitoare în împrejurări stresante și în prezența unor oameni provocatori; o pătrundere interioară plină de compasiune și o atitudine săritoare, dar plină de tact; o judecată generoasă și un spirit cuprinzător de caritate; loialitate și probitate în toate împrejurările; smerenie care se uită pe sine în bucuria altora; în toate lucrurile o atitudine de auto-control și stăpânire de sine, care este semnul distinctiv suprem al desăvârșirii. Ce izbitoare este această imagine în raport cu întâi Corinteni 13 !²⁶

Pavel încheie lista cu comentariul criptic: „**împotriva unor astfel de lucruri nu este lege.**” Desigur că, nu este! Căci aceste virtuți îi sunt plăcute lui Dumnezeu, benefice pentru alții și bune pentru noi înșine. Dar cum se produce această roadă? Prin eforturile omului? Nicidecum! Ci este produsă în

măsura în care creștinii trăiesc în părtășie cu Domnul. în măsura în care au privirile ațintite asupra Mântuitorului, privindu-l cu adorație și ascultându-L în viața de zi cu zi, Duhul Sfânt produce acest miracol minunat. El îi transformă după chipul lui Cristos. Iar ei devin ca El ațintindu-și privirile asupra Lui (2 Cor. 3:18). După cum mlădița își trage toată seva, toate substanțele nutritive de care are nevoie pentru ca să trăiască din viță, tot așa și credinciosul în Cristos își extrage tăria din Adevărata Viță, fiind astfel învrednicit să trăiască o viață rodnică pentru Dumnezeu.

5:24 Cei care sunt ai lui Cristos Isus și-au răstignit firea păcătoasă. Timpul gramatical al verbului din această propoziție²⁷ indică ceva care s-a petrecut cu siguranță în trecut. De fapt s-a petrecut la convertirea lor. Când ne-am pocăit, într-o privință, am ținut pe cruce vechea natură rea și coruptă, cu toate afecțiunile și poftele ei. Am luat atunci hotărârea că nu vom mai trăi pentru a face pe placul naturii noastre decăzute, că nu o vom mai lăsa să ne domine. Desigur, această decizie trebuie reînnoită în permanență, în viața noastră. Încontinuu trebuie să dăm la moarte firea noastră veche.

718

Galateni

5:25 „Dacă” din acest verset are sensul de „întrucât”. Cu alte cuvinte, întrucât avem viață veșnică prin lucrarea **Duhului** Sfânt din noi, să trăim în practică viața cea nouă, prin puterea aceluiași **Duh**. Legea nu ar putea să ne dea niciodată viață, și niciodată nu a fost rânduită să fie principiul de viață al creștinului.

C. îndemnuri practice (5:26-6:10)

5:26 în versetul acesta trei sunt atitudinile de care trebuie să ne ferim:

1. Slava deșartă— **Să nu umblăm după slava deșartă**, sau să nu avem o opinie falsă ori deșartă despre noi înșine. Dumnezeu nu vrea ca creștinii să se laude sau să se îngâmfe, căci asta nu-i stă bine unui păcătos mântuit prin har. Oamenii care trăiesc sub lege adesea se laudă și se mândresc cu realizările lor palide, disprețuindu-i pe cei ce nu sunt pe măsura normelor stabilite de ei. Tot așa și creștinii legalști adesea îi vor privi cu dispreț pe alți creștini care nu au aceleași liste cu lucrurile îngăduite și neîngăduite, prin urmare, condamându-i.
2. Provocare — **provocându-ne unii pe alții**. Este o tăgăduire a vieții pline de Duhul să-i provoci sau să-i întărați pe alții să se conformeze propriilor tale puncte de vedere. Asta pentru că

niciodată nu putem ști problemele și ispitele cu care este confruntată inima cuiva, dacă nu ne-am aflat în poziția sa.

3. Invidia—**invidiindu-ne unii pe alții**. Invidia este în mod concret păcatul de a dori un lucru ce aparține altuia, un folos necuvenit, un lucru pentru care nu suntem îndreptățiți. Invidia este resentimentul avut față de succesul superior al altei persoane, talentele, averile sau frumusețea acelei persoane. Cei mai puțin talentați sau dominați de un caracter slab vor fi ispitiți să-i invidieze pe cei ce par a fi mai pricepuți în păzirea legii. Toate aceste atribute sunt însă străine harului. Un credincios adevărat ar trebui să-i stimeze pe alții mai presus decât se stimează pe sine. Cei ce păzesc legea sunt însă dornici după slava deșartă. Dar cei ce posedă un caracter mare slujesc, de cele mai multe ori neabăgați în seamă, trudind în tăcere și seninătate.

6:1 Avem aici o minunată rețetă despre modul în care ar trebui tratat un credincios ce a păcătuit de către alți creștini.

Desigur, este o rețetă ce contrastează puternic cu legea, care îi supunea imediat la judecată pe cei ce se făceau vinovați de vreo infracțiune. A fi **prins în vreo greșală** se referă la cel ce a comis un act de păcat, mai degrabă decât la cel ce păcătuiește în mod obișnuit. O atare persoană trebuie tratată de creștini **duhovnicești**, întrucât un creștin carnal — printr-o atitudine rece și inflexibilă — ar putea face mai mult rău decât bine. În acest caz, cel ce a greșit nu va fi dispus să primească mustrarea din partea celui ce este el însuși în afara părtășiei cu Domnul.

Versetul acesta ridică o întrebare interesantă. Dacă un creștin este cu adevărat duhovnicesc, va recunoaște el acest lucru? Oare nu sunt oamenii spirituali cei mai conștienți de scădințele lor? Atunci cine s-ar mai angaja în lucrarea de refacere a unui frate ce a căzut într-o greșală, dacă această lucrare l-ar marca drept un frate duhovnicesc? Oare nu ar trăda aceasta o anumită lipsă de modestie? Răspunsul este următorul; Un om cu adevărat duhovnicesc nu se va lăuda niciodată cu starea lui, ci va avea inima plină de tandrețe a unui păstor, dorind să-l refacă pe cel ce a greșit. O atare persoană nu va acționa dintr-un spirit de mândrie sau superioritate, ci **cu duhul blândeții**, amintindu-și că și el ar putea fi **ispitit**.

6:2 Sarcinile se referă la eșecurile, ispitele, încercările și necazurile prin care trecem. În loc să stăm deoparte și să criticăm, mai bine am pune umărul, ajutându-l pe fratele aflat la

strâmtoare, cu tot ce ne va sta în putință.

Legea lui Cristos cuprinde toate poruncile Domnului Isus adresate copiilor Săi în Noul Testament, ele putând fi rezumate prin porunca: „să vă iubiți unii pe alții” (Ioan 13:34; 15:12). Noi împlinim această poruncă atunci când ne **purtăm unii altora sarcinile**. **Legea lui Cristos** se deosebește de cea a lui Moise. Legea lui Moise promitea viață în schimbul ascultării, dar nu te învrednicea să poți asculta și singura încurajare de a asculta de lege era frica de pedeapsă. Pe de altă parte, **legea lui Cristos** cuprinde îndrumări izvorâte din dragoste către unii care au deja viață. Credincioșii sunt învredniciți să-i împlinească preceptele prin puterea Duhului Sfânt, acțiunile lor fiind motivate de dragostea lor pentru Cristos.

6:3 Cu toții suntem făcuți din aceeași țărână. Când vedem că un frate păcătuiește, să nu uităm că tot atât de ușor ar fi fost ca noi înșine să fim în locul lui. Este o amăgire din partea unui creștin să aibă un complex de superioritate. Cu siguranță niciodată nu ar trebui să ne gândim că ne demitem dacă purtăm sarcinile altora.

Galateni

719

6:4 Acesta pare să fie un semnal de alarmă, ca să nu ne facem obiceiul de a ne compara cu alții și a constata că avem motive de satisfacție. Apostolul scoate în evidență faptul că vom fi examinați fiecare în parte, și nu în comparație cu alții, la Scaunul de Judecată al lui Cristos. Prin urmare, să luăm seama la noi înșine, pentru ca să ne bucurăm de **lucrarea noastră**, mai degrabă decât de eșecurile *altora*.

6:5 în versetul 2, Pavel ne învață că trebuie să împărtășim necazurile, întristările și suferințele altora, problemele prin care trec în această viață. Gândul care se desprinde din versetul 5 este că fiecare din noi va trebui să-și poarte propria sa povară de responsabilitate la Scaunul de Judecată al lui Cristos.

6:6 Credincioșii răspund de întreținerea învățătorilor lor creștini. A **face parte din toate bunurile** materiale înseamnă a împărți cu ei lucrurile materiale ale vieții și de a-i susține în rugăciune și în interesul manifestat pentru lucrarea lor.

6:7 Deși alții poate nu vor observa când îi neglijăm pe slujitorii lui Dumnezeu, El va observa și va da și răsplata, după măsură. Vom culege ceea ce semănăm și vom culege mai mult decât am semănat. Când un agricultor seamănă grâu, va culege grâu de

treizeci de ori, de șaizeci de ori sau de o sută de ori cantitatea însămânțată. Scofield arată că „Duhul nu se adresează aici păcătoșilor cu privire la păcatele lor, ci la sfinți, cu privire la meschinăria lor.”

Desigur, în sens mai larg, este adevărat că „cei ce ară fărădelegea și seamănă nelegiuirea îi seceră roadele” (Iov 4:8) iar cei ce „seamănă vânt vor secera furtună” (Osea 8:7).

Istoricul J. A. Fraude spunea: „Istoria se repetă în privința unei singure învățăminte și anume că lumea e clădită pe temelii morale și că, în ultimă instanță, celor buni le merge bine, dar, tot în ultimă instanță, de cei răi va fi rău.”²⁸

6:8 Deși, în general, e adevărat că secerăm ceea ce am semănat, trebuie observat că această prevenire urmează îndemnului la dărnicia creștină. Privind lucrurile în această perspectivă, vedem că semănarea pentru fire înseamnă a-ți cheltui banii doar pentru tine însuți, pentru confortul tău și pentru plăcerile tale. Dar semănarea pentru Duhul înseamnă a-ți folosi banii pentru propoșirea intereselor lui Dumnezeu.

Cei ce seamănă pentru fire seceră o recoltă de dezamăgire și pierdere, aici pe

pământ, întrucât, pe măsură ce înaintează în vârstă, constată că firea veche sau carnea pentru care au trăit, împlinindu-i poftete, se degradează tot mai mult, apropiindu-se cu

repezițiune de moarte, după care, în viața de apoi își pierde și răsplățile veșnice. Dar cel ce **seamănă în Duhul va secera**

din Duhul viața veșnică. Două sunt modalitățile în care folosește Biblia sintagma: viața veșnică. (1) Ea este bunul de care se bucură în prezent toți credincioșii (Ioan 3:36). (2) Este în a-celași timp viața pe care credinciosul o va primi la sfârșitul alergării sale pe acest pământ (Rom. 6:22). Cei **ce seamănă în Duhul** se bucură de viață veșnică aici pe pământ, într-o manieră în care alți creștini nu se bucură de ea. Și apoi ei vor culege răsplățile care însoțesc credincioșia, atunci când vor ajunge în casa lor cerească.

6:9 Pentru ca nimeni să nu fie descurajat, Pavel le amintește cititorilor săi că răsplățile acestea sunt sigure, chiar dacă nu se dau imediat — tot așa după cum nu seceri lanul de grâu în ziua în care l-ai însămânțat. Exact așa este și pe plan spiritual: răsplățile vor urma negreșit **la vremea cuvenită**, dacă vom semăna cu credincioșie.

6:10 în **casa credinței** sunt cuprinși toți cei mântuiți, fără deosebire de confesiunea din care fac parte sau clasificarea în

care se încadrează. Bunătatea noastră nu trebuie să se mărginească la credincioși, dar față de aceștia trebuie să se manifeste în mod deosebit. Problema nu se pune la modul *negativ*

— cât de puțin rău am putea face, ci *pozitiv*

— deci, cât de mult **bine** am putea face. Acesta trebuie să fie țelul nostru, după cum s-a exprimat foarte succint și John Wesley: „Fă tot binele care-ți stă în putință, pe toate căile posibile, către toți oamenii cu putință, atâta timp cât poți.”

D. încheiere (6:11-18)

6:11 Uitați-vă cu ce litere mari v-am scris, cu însăși mâna mea! în loc să dicteze conținutul scrisorii unui asistent al său, cum făcea de obicei, Pavel a scris această scrisoare cu mâna lui. **Literele mari** cu care a scris ar putea indica sentimentele sale profunde implicate în combaterea legaliştilor, precum și pericolul grav pe care considera Pavel că îl prezenta învățătura greșită a iudaizatorilor. După cum tot atât de bine ar putea fi o referire la faptul că vederea lui Pavel slăbise — așa cum susțin unii, pornind de la acest text și de la altele. Noi considerăm că interpretarea aceasta din urmă este cea corectă.

720

Galateni

6:12 Iudaizatorii voiau **să arate bine în fața oamenilor** (în firea veche), adunându-și un număr mare de adepți. Or, lucrul acesta îl puteau face insistând asupra circumciziei. Oamenii sunt adesea dispuși să îndeplinească ritualuri și ceremonii, câtă vreme nu li se cere să-și schimbe obiceiurile. Este o practică des întâlnită în zilele noastre ca unele biserici să-și strângă un mare număr de membri, prin coborârea standardelor. Pavel demască nesinceritatea acestor învățători falși, acuzându-i că se străduiesc să evite **prigoanele pentru crucea lui Cristos**. Crucea înseamnă moartea pentru firea veche, păcătoasă, chiar în cele mai nobile eforturi ale acesteia. Crucea înseamnă depărtare și despărțire de tot ce este rău. Prin urmare, oamenii urăsc slăvitul mesaj al crucii, persecutându-i pe cei ce predică acest mesaj.

6:13 Legaîștii nu erau însă interesați în a păzi **legea**. Tot ce voiau ei era să facă adepți, convertindu-i pe oameni cu ușurință la doctrinele lor greșite, pentru ca apoi să se poată lăuda cu numărul mare de susținători ai cauzei lor, cum spune și Boice: „A fost o încercare de a-i câștiga pe alții la o cauză falimentară; căci nici măcar cei ce erau circumciși nu erau în stare să păzească legea.”

6:14 Temeiul de laudă al lui Pavel nu este în carnea oamenilor, ci în **crucea Domnului nostru Isus Cristos**. Pe acea **cruce** lumea a murit față de Pavel și Pavel față de lume. Când omul este salvat, lumea își ia adio de la el, după cum și el își ia adio de la **lume**. Cât privește lumea, el nu mai este bun pentru aceasta, pentru că nu mai este interesat în plăcerile ei trecătoare; **lumea** și-a pierdut pentru el puterea de atracție, pentru că El L-a găsit pe Cel ce satisface pe deplin sufletul și duhul credinciosului, cum spune și Findlay: „El nu mai poate crede în ea, nu se mai poate mândri cu ea, nici nu-i mai poate aduce omagiu, întrucât lumea, pentru credincios, a fost golită de gloria sa, văduvită de puterea de a-1 încânta sau de a-1 guverna." Astfel **crucea** este o mare barieră sau linie de demarcație între lume și copilul lui Dumnezeu.

6:15 Deși la prima vedere s-ar părea că nu este așa, versetul acesta constituie una din cele mai importante declarații ale adevărului creștin din întreaga epistolă.

Circumcizia era un ritual extern. Învățătorii iudaici făceau ca totul să depindă de îndeplinirea acestei ceremonii.

Circumcizia era temelia iudaismului. Pavel însă o dă la o parte, cu eleganță: „**circumcizia** nu este nimic". Nu contează nici ritualul, nici iudaismul, nici legalismul. Apoi Pavel adaugă: **nici necircumcizia**. Asta pentru că există unii care se mândresc cu absența acestui ritual, întregul lor serviciu bisericesc fiind întemeiat pe revolta împotriva acestei ceremonii. Dar nici asta nu are valoare.

Ceea ce contează la Dumnezeu este **o nouă creație**. El dorește să vadă viața transformată, cum spune din nou Findlay: „Adevăratul creștinism este cel care-i transformă pe oamenii răi în oameni buni, care-i transformă pe robii păcatului în fii ai lui Dumnezeu." Toți oamenii se află într-una din aceste două creații. Ca oameni născuți pe lumea aceasta, ei sunt păcătoși, neajutorați și condamnați. Toate eforturile lor de a se mântui singuri sau de a-I da o mână de ajutor lui Dumnezeu în salvarea lor, prin intermediul unui caracter frumos sau al faptelor bune, sunt zadarnice, lăsându-i total neschimbați.

Noua creație are drept căpetenie pe Cristos Cel înviat, cuprinzându-i pe toți cei ce au fost răscumpărați de păcat și au primit viața nouă în El. Întrucât **noua creație** este a lui Cristos, de la început până la sfârșit, ea exclude orice gând de a câștiga bunăvoința lui Dumnezeu prin caracter sau prin faptele bune ale cuiva. Viața de sfințenie poate fi produsă nu

prin îndeplinirea unui ritual, ci prin predarea față de Cristos, lăsându-L pe El să-Și trăiască viața în credincios. **Noua creație** nu este o ameliorare, o îmbunătățire sau o adăugire la vechea creație, ci una cu totul nouă,

6:16 Despre ce **regulă** vorbește Pavel aici? Este **regula** noii creații. El rostește binecuvântarea dublă a **păcii și îndurării** peste toți cei ce judecă învățătura prin prisma întrebării: „Provine lucrul acesta din noua creație?”, respingând tot ce nu vine din această creație.'

Și peste Israelul lui Dumnezeu. Mulți cred că această sintagmă se referă la biserică. Totuși **Israelul lui Dumnezeu** se referă la cei ce se nasc iudei, dar îl acceptă pe Domnul Isus ca Mesia. Pentru cei ce trăiau sub lege nu era nici pace, nici îndurare, dar cei ce sunt în noua creație au și pace, și îndurare. **6:17** Pavel, cândva rob față de lege, a fost izbăvit de robia ei, prin Domnul Isus. Acum el aparține Domnului, ca rob de bună voie. După cum sclavii erau însemnați cu fierul roșu, pentru a se arăta că sunt proprietatea stăpânului lor, tot așa Pavel purta **sem-**

Galateni

721

nele de proprietate **ale Domnului Isus** în **trupul** său. Ce erau aceste semne? Erau cicatricile lăsate în trupul său de prigonitorii săi. Acum el spune: „Nu-i dați nimănui voie să încerce să mă revendice ca proprietate a lui. Nu-mi vorbiți despre semnul circumci-ziei, care indică robia față de lege, căci eu port semnul Stăpânului meu, Isus Cristos.” **6:18** Apostolul este acum pe punctul de a pune jos pana. Dar el trebuie să încheie cu încă un cuvânt. Care va fi acest cuvânt?

HARUL — cuvântul care caracterizează prin excelență evanghelia sa. **Harul**, nu legea. Este exact tema cu care a început (1:3) și cu care încheie. **Harul Domnului nostru Isus Cristos să fie cu duhul vostru. Amin.**

LEGALISMUL

Încheind studiul cărții Galateni, am putea fi înclinați să conchidem că Pavel i-a înfrânt pe învățătorii legalismului atât de eficace încât această chestiune nu mai avea să tulbure biserica în viitor. Dar istoria și experiența ne arată că altfel s-au întâmplat lucrurile! Legalismul a devenit o parte atât de importantă a creștinătății, încât majoritatea oamenilor cred că această învățătură aparține realmente creștinismului. Da, legalistii sunt încă printre noi. Cum i-am putea defini altfel

pe cei ce-și spun slujitori ai lui Cristos, dar care propovăduiesc, de pildă, că botezul, confirmarea sau apartenența la o biserică sunt necesare pentru ca cineva să poată fi mântuit? Sau care spun că legea este principiul de viață al credinciosului? Că noi am fi mântuiți prin credință, dar păstrați prin săvârșirea de fapte bune? Ce este aceasta dacă nu vechea învățătură a iudaismului, transpusă pe planul creștinismului, când suntem rugați să acceptăm preoția rânduie de om, cu îmbrăcăminte ei distinctivă, cu clădirile modelate după templul din vechime, cu altarele săpate și toate ritualurile acelea complexe, cu un calendar bisericesc, conținând postul mare, praznicele și posturile sale?

Și ce altceva este dacă nu erezia galatea-nă atunci când credincioșii sunt avertizați că trebuie să țină ziua de Sabat, dacă vor să fie mântuiți, în cele din urmă? Predicatorii moderni ai legalismului fac ravagii în rândurile celor care mărturisesc credința în Cristos și din această cauză fiecare credincios trebuie să fie avertizat cu privire la învățătura lor și instruit cum să le răspundă.

Profeții Sabatului încep de obicei prin predicarea evangheliei mântuirii prin credința în Cristos. Ei recurg la cântări evanghelice minunate, pentru a-i amăgi pe cei neveghe-tori, și par să pună mare accent pe Scriptură. Dar nu după mult timp, ei îi pun pe adepții lor sub Legea lui Moise, în special în privința poruncii de a păzi Sabatul. (Sabatul este, desigur, ziua a șaptea a săptămânii, sau sâmbăta.)

Cum îndrăznesc ei să facă una ca asta, în lumina învățaturii clare a lui Pavel, potrivit căreia creștinul este mort față de lege? Cum reușesc ei să evite afirmațiile clare din Galateni? Răspunsul este că ei fac distincție netă între legea morală și legea ceremonială. Legea morală o constituie Cele Zece Porunci. Legea ceremonială acoperă reguli date de Dumnezeu, cum ar fi regulile privitoare la alimentele necurate, lepră, ofrandele aduse lui Dumnezeu și așa mai departe.

Legea morală — afirmă ei — nu a fost revocată niciodată, ci este o expresie a adevărului etern al lui Dumnezeu. A comite idolatrie, a ucide sau a te face vinovat de adulter vor fi întotdeauna acte contrare legii lui Dumnezeu. În schimb, legea ceremonială a fost desființată în Cristos. Prin urmare — conchid ei — când Pavel ne învață că creștinul este mort față de lege, el se referă la legea ceremonială, nu la Cele Zece

Porunci!

Întrucât legea morală continuă să fie în vigoare, creștinii sunt obligați s-o respecte — susțin acești oameni. Asta înseamnă că ei trebuie să țină sabatul și să nu lucreze în acea zi. Ei afirmă că unul din papii bisericii romano-catolice ar fi ordonat schimbarea de la respectarea zilei de Sabat la respectarea zilei de duminică, în flagrantă încălcare a Scripturii.

Acest raționament sună foarte logic, fiind foarte atrăgător. Dar aspectul cel mai osânditor din el este faptul că este întru totul contrar cuvântului lui Dumnezeu! Observați următoarele:

1. La 2 Corinteni 3:7-11, se spune limpede că cele zece porunci au fost desființate pentru credinciosul în Cristos. În versetul 7 legea este descrisă ca fiind „slujba morții, gravată în litere pe piatră.” Asta nu poate fi decât o referire la legea morală, iar nu la legea ceremonială. Numai Cele Zece Porunci au fost gravate în piatră de degetul lui Dumnezeu (Ex. 31:18). În versetul 11, citim că slujba morții, deși slăvită, *a fost desființată*. Nimic nu ar putea fi mai decisiv decât aceasta. Sabatul nu mai are nici un drept asupra creștinului.

2. Nici unui ne-evreu nu i s-a poruncit

722

Galateni

vreodată să țină sabatul. Legea a fost dată numai națiunii ebraice (Ex. 31:13). Deși Dumnezeu însuși S-a odihnit în ziua a șaptea, El nu i-a poruncit nimănui să facă la fel, până când nu a dat legea copiilor lui Israel.

3. Creștinii nu au trecut de la sabat la ziua întâi a săptămânii din pricina vreunui decret al unui papă. Noi punem deoparte Ziua Domnului în mod special pentru închinăciune și slujire pentru că Domnul Isus a înviat din morți în acea zi, ca dovadă că lucrarea de răscumpărare s-a încheiat (Ioan 20:1). De asemenea, în ziua aceea primii ucenici s-au adunat ca să frângă pâinea, arătând moartea Domnului (Fapte 20:7); de asemenea, ziua întâi a fost rânduită de Dumnezeu creștinilor ca în ea să pună deoparte darurile oferite Domnului, după cum îi făcea Domnul să prospere (1 Cor. 16:1, 2). Mai mult, Duhul Sfânt a fost trimis din cer în ziua întâi a săptămânii.

Creștinii nu „țin” Ziua Domnului ca mijloc prin care să dobândească sfințenia, sau de teama că vor fi pedepsiți, ci o pun deoparte datorită devotamentului plin de iubire față de Cel care S-a dat pe Sine pentru ei.

4. Pavel nu face distincție între legea morală și legea

ceremonială. Mai degrabă, el insistă că legea este o unitate omogenă și că blestemul planează asupra tuturor celor ce caută să atingă neprihănirea prin ea, nereușind însă s-o îplinească, oricât ar încerca.

5. Nouă din cele zece porunci sunt repetate în Noul Testament ca îndrumări morale pentru copiii lui Dumnezeu. Ele au de a face cu lucrurile inerent corecte sau greșite. Singura poruncă ce este omisă este legea sabatului. Ținerea unei zile nu este un lucru inerent corect sau greșit. Nu li se dă nici un fel de instrucțiuni creștinilor să țină sabatul. Mai degrabă Scriptura arată clar că creștinul *nu poate fi condamnat* pentru că nu a ținut această zi! (Col. 2:16).

6. Pedeapsa pentru călcarea sabatului în Vechiul Testament era moartea (Ex. 35:2). Dar cei ce insistă că credincioșii trebuie să țină sabatul în zilele noastre nu execută această pedeapsă asupra celor care calcă această lege. Astfel ei dezonoarează legea, distrugându-i autoritatea, prin eșecul de a insista ca să i se îplinească cerințele. Ei spun, de fapt: „Aceasta este legea lui Dumnezeu, pe care trebuie s-o împliniți, dar nimic nu se va întâmpla dacă o veți călca.”

7. Cristos, nu legea, este principiul călăuzitor în viața credinciosului! Noi trebuie să umblăm cum a umblat El. Acesta este un standard și mai înalt decât cel stabilit de lege (Mat. 5:17-48). Noi suntem împuterniciți să trăim o viață sfântă prin Duhul Sfânt. Noi dorim să trăim o viață sfântă, datorită iubirii noastre pentru Cristos. Neprihănirea cerută de lege este împlinită de toți cei ce nu umblă după îndemnurile firii vechi, ci după îndemnurile Duhului (Rom. 8:4).

Astfel, învățătura potrivit căreia credincioșii trebuie să țină sabatul este total contrară Scripturii (Col. 2:16), fiind, pur și simplu, „o altă evanghelie”, asupra căreia Dumnezeu rostește un blestem (Gal. 1:7, 9).

Dea Domnul ca fiecare să primească înțelepciunea de la Dumnezeu de a discerne învățăturile rele ale legalismului, în orice formă s-ar prezenta! Dea Domnul ca niciodată să nu căutăm să fim îndreptățiți sau sfințiți prin ceremonii sau eforturi omenești, ci să ne bizuim cu totul numai și numai pe Domnul Isus Cristos, în toate nevoile noastre. Dea Domnul să ne amintim că legalismul este o insultă la adresa lui Dumnezeu, întrucât înlocuiește Realitatea cu umbra — așezând ceremonialismul în locul pe care trebuie să-L ocupe Cristos!

NOTE FINALE

¹(1:8, 9) John Stott, *Only One Way: The Message of Galatians*, pg. 27, 28.

²(1:18-20) În textul critic găsim varianta *Cephas* (sau Chifa, varianta aramaică a numelui *Petru*).

³(2:1) E. F. Kevan, *The Keswick Weefc 1955*, pg. 29.

⁴(2:3) Circumcizia este o operație chirurgicală minoră, la care sunt supuși cei de parte bărbătească. Când Dumnezeu i-a poruncit lui Avraam și descendenților lui să efectueze această operație, El a rânduit ca acesta să fie un semn al legământului încheiat de El cu ei, potrivit căruia El era Dumnezeu lor iar ei aveau să fie poporul Lui (Gen. 17:1-11). Nu era doar un semn fizic, ci și un simbol spiritual. Avraam a fost circumcis ca semn al faptului că s-a încrezut în Dumnezeu (Rom. 4:11). Iudeii au uitat în curând semnificația *spirituală* a circumciziei, îndeplinind-o doar ca pe o simplă ceremonie. Astfel ritualul și-a pierdut valoarea în fața lui Dumnezeu.

În Noul Testament, circumcizia nu mai este poruncită, întrucât Dumnezeu se ocupă acum prin har, atât cu Neamurile, cât și cu iudeii. În primele zile ale bisericii, o grupare de credincioși iudei insista că pentru a putea

Galateni

723

fi mântuit, trebuie să fii circumcis. De aici și denumirea acestei partide, „a circumciziei” (Gal. 2:12).

⁵(2:3) O relatare destul de completă a acestei întâlniri de la Ierusalim o găsim la Fapte 15. Ea merită să fie studiată cum se cuvine,

⁶(2:11) Vezinota2.

⁷(2:13) Punctuația — inclusiv seninele citării — face parte din intervenția editorului. Unii comentatori pun aici semnele sfârșitului citatului, considerând versetele 15-21 drept *explicația ulterioară* a lui Pavel privitor la ceea ce i-a spus lui Petru.

⁸(2:21) W. M. Clow, *The Cross in the Christian Experience*, pg. 114.

⁹(3:1) Deși limba greacă are forme separate ale pronumelui *care*, pentru singular și plural, nu este exclusă aici posibilitatea pluralului.

¹⁰(3:5) Cele mai vechi manuscrise au fost scrise în întregime în litere majuscule, întrucât literele mici au evoluat abia mai târziu. Prin urmare, scrierea cu inițiale majuscule reflectă intervenția editorului. Astfel în engleză pronumele He (El sau

el) este bine să fie scris cu majuscule în acest context (în românește „Cel” apare la începutul versului, nemaipunându-se problema inițialei majuscule, n.tr.).

"(3:13) J. Cynddylan Jones, *Studies in the Gospel According to St. John*, pg. 113.

¹²(3:20) Deși pare să fie o contradicție între argumentul de aici și faptul că Cristos este numit mai târziu Mediatorul Noului Legământ (Ev. 9:15), cuvântul *mediator* este folosit în două sensuri diferite în aceste două locuri. Moise a slujit ca mediator prin simplul fapt că a primit legea din partea lui Dumnezeu și a transmis-o poporului Israel. El a fost intermediarul sau reprezentantul poporului. Cristos este Mediatorul Noului Legământ într-un sens mult mai profund. Înainte ca Dumnezeu să poată distribui binecuvântările acestui legământ, Domnul Isus a trebuit să moară. După cum numai moartea dă validitate testamentului lăsat de cineva, tot așa Noul Legământ a trebuit să fie pecetluit prin sângele Lui. El a trebuit să se dea pe Sine ca preț de răscumpărare pentru toți (1 Tim. 2:6). Cristos nu numai că asigură binecuvântările legământului pentru copiii Săi, ci-i și menține pe copiii Lui într-o lume care le este antagonică. Asta o face El ca mare Preot și Avocat, fiind de asemenea parte integrantă din lucrarea Sa de mijlocire.

³(3:24) Termenul *grecpaidagogos* (de la care am moștenit termenul de pedagog și pedagogie) înseamnă textual „învățător de copil”. O asemenea persoană, de obicei un sclav, avea grijă de copil când acesta se ducea și venea de la școală. Uneori chiar persoana respectivă îi preda cunoștințe acelui copil.

⁴(4:7) în textul critic găsim doar cuvintele: *un moștenitor prin Dumnezeu*.

¹⁵(4:7) Norman B. Harrison, *His Side Versus Our Side*, pg- 71.

⁶(4:13) Au fost avansate mai multe teorii cu privire la „infirmitatea” lui Pavel. Printre acestea se află și teoria că ar fi fost vorba de vreo boală de ochi, des întâlnită în Orientul Mijlociu. Alții au sugerat că a fost vorba de malarie, de migrenă, de epilepsie sau alte neputințe.

¹⁷(4:17) Stott, *Galateni*, pg. 116.

⁸(5:1) C. H. Mackintosh, *Genesis to Deuteronomy*, pg. 232, 233.

¹⁹(5:2) Jack Hunter, *What the Bible Teaches, Galatians — Philemon*, pg. 78.

²⁰(5:4) C. F. Hogg și W. E. Vine, *Epistle of Paul the Apostle to*

the Galatians, pg. 241.

²¹ (5:13) Arthur T. Pierson, alte documente nu sunt disponibile.

²² (5:16) C. I. Scofield, *In Many Pulpits with Dr. C. I. Scofield*, pg. 234.

²³ (5:19-21) Textul critic (NU) omite cuvântul *adulter*. *Curvie* (*porneia* în greacă) este tradus adesea prin *imoralitate sexuală*, în care este inclus adulterul. Este improbabil însă ca Pavel să fi omis să menționeze acest păcat atât de răspândit de infidelitate în căsnicie, din catalogul viciilor firii vechi.

²⁴ (5:19-21) Textul critic omite termenul *ucideri* (*phonoï*). Întrucât acest cuvânt seamănă atât de mult cu cel anterior {*phthonoi*, „invidie”), era foarte ușor să se omită în procesul copierii manuscriselor.

²³ (5:19-21) Vezi nota de la 1 Cor. 6:9.

²⁶ (5:22, 23) Samuel Chadwick, citat de James A. Stewart, *Pastures of Tender Grass*, pg.253.

²⁷ (5:24) Uzanțele limbii engleze cer ca aoristul *estauros* să fie tradus ca perfectul compus, dar aoristul indicativ subliniază fapta, *nu* rezultatele durabile.

²⁸ (6:7) J. A. Froude, alte comentarii nu sunt disponibile.

BIBLIOGRAFIE

Cole, Alan. *The Epistle of Paul to the Galatians*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1965.

Eadie, John. *Commentary on the Epistle of*

724

Galateni

Paul to the Galatians. Edinburgh: T. and

T. Clark, 1884. Harrison, Norman B. *His Side Versus Our Side*. Minneapolis: The Harrison Service,

1940. Hogg, C.F. și W.E. Vine. *Epistle to the Galatians*.

Glasgow: Pickering and Inglis,

1922. Ironside, Harry A. *Expository Messages on*

the Epistles to the Galatians. New York:

Loizeaux Brothers, 1941.

Kelly, William. *Lectures on the Epistles of Paul the Apostle to the Galatians*. Londra: G. Morrish, n.d.

Lightfoot, J. B. *The Epistle of St. Paul to the Galatians*. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1962.

Mackintosh, C. H. *Genesis to Deuteronomy*. Neptune, N.J.: Loizeaux Bros.

Stott, John. R. *Only One Way: The Message of Galatians*.

Dowers Grove, IL: Inter-Varsity Press, 1968.